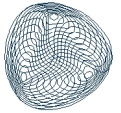

MAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

TEADLIKKUS EESTI MAAELU ARENGUKAVAST JA EUROOPA MERENDUS- JA KALANDUSFONDIST

Elanikkonna küsitlusuuring

Tellijä: Maaeluministeerium

2018

SISUKORD

SISUKORD	2
KÜSITLUSE TAUST	3
Valim	3
Küsitlustöö	4
Andmetöötlus	5
Teostajad	7
Vastajaskonna struktuur	8
KOKKUVÕTE	10
UURINGU PÕHITULEMUSED	14
1. Maaelu, põllumajanduse ja maaettevõtluse maine	14
1.1 Maaelu maine.....	14
Maaelu üldine maine	14
Maaelu soovitamine	16
1.2 Eesti põllumajanduse maine.....	18
Eesti põllumajanduse üldine maine	18
Põllumajanduse perspektiivikus tegevusalana.....	20
1.3 Eesti maaettevõtluse maine	21
Eesti maaettevõtluse üldine maine.....	21
Maaettevõtluse perspektiivikus tegevusalana	23
2. Teadlikkus maaelu arengukavast ning põllumajandus- ja maaelutoetustest ..	24
2.1. Teadlikkus maaelu arengukavast	24
2.2. Teadlikkus toetuse taotlemise võimalusest.....	25
2.3. Toetuste rahastusallikad	27
2.4. Teadlikkus LEADER-toetustest	28
2.5. Toetatavate valdkondade olulisus	30
2.6. Hinnangud maaelu arengukava raames antud toetuste kasutegurile.....	32
3. Kutselise kalanduse maine	36
3.1. Kutselise kalanduse maine	36
Kutselise kalanduse üldine maine.....	36
Kalandusvaldkonna soovitamine	39
4. Euroopa Merendus- ja Kalandusfond	41
4.1. Teadlikkus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist	42
4.2. Toetuste rahastusallikad	43
4.3. Hinnangud EMKF-st antud toetuste kasutegurile	44

Lisa 1. Eestikeelne küsitlusankeet

KÜSITLUSE TAUST

Käesolev küsitlusuuringu tulemuste raport on koostatud Turu-uuringute AS-i poolt **6. kuni 19. veebruaril 2018. aastal** läbi viidud silmast silma küsitluse tulemuste põhjal. Ajaliste võrdluste tegemiseks on kasutatud ka varasemate samalaadsete küsitluste tulemusi (aastatel 2017 ja 2015)¹. Raport esitatakse **Maaeluministeeriumile**.

Küsitluse tulemusena selgus:

- Maaelu, põllumajanduse, maaettevõtluse ning kutselise kalanduse maine;
- Teadlikkus valdkonna eurotoetustest üldiselt ning eraldi maaelu arengukava, LEADER toetuste ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi tuntus;
- Elanike hinnangud toetuste kasulikkusele.

Küsitlusuuringu raport koosneb uuringu taustast, põhitulemustest ja kokkuvõttest nii teksti kui joonistena. Lisas on toodud eestikeelne küsitlusankeet.

Valim

Küsitlusuuringu üldkogumi moodustasid **15-74aastased Eesti elanikud**. Eesti Statistikaameti andmetel oli üldkogumi suurus 1. jaanuari 2017 seisuga 975 167 inimest. Uuringu planeeritud valimi suurus oli 1000 vastajat, tegelikuks valimi suuruseks kujunes **1031 vastajat**. Tulemuste laiendamisel üldkogumile (15-74aastased elanikud) tekkida võiva maksimaalse valimivea suurus jääb sellise valimi suuruse puhul 95%-lisel usaldusnivool 3,1% piiresse (väiksemate gruppide, nt naised-mehed vaatlemisel võib viga olla suurem).

Küsitlus viidi läbi Turu-uuringute AS-i veebruarikuu silmast silma Omnibuss-küsitluse raames. Turu-uuringute AS-i Omnibuss-uuringutes küsitletakse igakuiselt 1000 vastajat vanuses 15+. Vastajad vanuses 15-74 moodustavad Omnibussi valimist tavaliselt ca 90%. Selleks, et koguda 1000 ankeeti inimestelt vanuses 15-74, moodustati Omnibussile 120 vastajaga lisavalim.

Valimi mudeli koostamisel kasutati üldkogumi proportsionaalset mudelit maakondade ja asulatüüpide lõikes ning mitmeastmelist tõenäosuslikku juhuvalikut. Valimi mudeli aluseks olid Eesti Statistikaameti rahvastikuandmed, mille põhjal määratleti juhuvalikuga erinevates asulatüüpides ja piirkondades valimipunktide arv. Kokku määratleti 101 valimipunkti üle Eesti, igas valimipunktis viidi Omnibussi põhivalimi raames läbi ca 10 intervjuud ning

¹ 2017. aastal läbi viidud uuringu tulemused on leitavad aadressilt:

<https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/2017/uuring-2017-mak-ekf-maine.pdf>

2015. aasta uuringu tulemused aadressilt: <https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/2015/uuring-2015-mak-ekf-teadlikkus.pdf>

lisavalimi raames täiendavalt 1-2 intervjuud 15-74aastaste inimestega. Lisavalimi suurus konkreetses valimipunktis määratleti vastavalt antud piirkonna asustustihedusele.

Valimipunkti-sisesel leibkonna valikul rakendati lähteaadressi meetodit, mille puhul antakse igale küsitlejale ette juhuslikult valitud aadress, kus küsitleja teostab esimese intervjuu. Edasi liigutakse kindla sammu alusel (nt iga teine korter või maja), et tagada valikusse sattunud elupaikade juhuslikkus. Leibkonna-sisesel vastaja valikul rakendati nn noorema mehe reeglit, mis näeb ette, et esimesena palutakse intervjuud noorimalt kodusolevalt meesterahvalt, kes on vähemalt 15aastane (lisavalimi puhul oli ülemiseks vanusepiiriks 74 eluaastat). Kui mehi kodus ei ole, eelistatakse noorimat naist. Selline valikumeetod annab neile küsitletavate kategooriatele, keda on vähem tõenäoline kodust eest leida (eelkõige noored inimesed ja mehed), täiendava šansi valimisse sattuda. Samuti rakendatakse vastaja valikul pehmeid vanuselisi kvoote, mis See tähendab, et igas valimipunktis küsitletakse maksimaalselt kolm üle 64aastast inimest. Nii saavutatakse sugude ning erinevate vanusegruppide parem esindatus valimis.

Küsitlustöö läbiviimise jooksul kontrolliti seda, et küsitleja viib küsitlustöö läbi talle etteantud marsruudil, küsitlustöös kasutatavatele tahvelarvutitele paigaldatud GPS-seadmete abil. Lisaks teostati vastavalt rahvusvahelistele uuringu läbiviimise standarditele peale intervjuude läbiviimist 10% ankeetide puhul juhuslikult valitud küsitluspunktides küsitlustöö järelkontroll, kasutades tagasisidekirju. Kontrolliti küsitluse toimumise fakti, samuti vastaja valiku reeglit, küsitlusreeglite järgimist jms. Reeglite vastu eksinud küsitlejate tööd eemaldati valimist.

Küsitlustöö

Küsitlusmeetodina kasutati silmast silma personaalintervjuud vastajate kodus standardiseeritud ankeedi abil. Küsitlusankeedi koostas Maaeluministeerium, võttes aluseks 2017. aastal läbi viidud samalaadse uuringu ankeedi. Uuringufirmal oli küsimuste sõnastuse formuleerimisel ning ankeedi struktuuri parandamisel nõuandev roll. Küsitlusankeet on esitatud aruande [lisas 1](#). Küsitlustöös kasutati tahvelarvuteid, mis võimaldasid ankeeti programmeerida automaatseid suunamisi. Intervjuud viidi läbi eesti ja vene keeles sõltuvalt vastaja suhtluskeelest. Küsitlustöö läbiviimises osales 64 küsitlejat. Ülevaade küsitlustööst on esitatud [tabelis 1](#).

Tabel 1. Ülevaade küsitlustööst

Kirjeldus	Arv
Peres ei ela sihtrühma kuuluvaid inimesi või vanema vanuserühma kvoot on täitunud	382
Kedagi pole kodus	1953
Sihtrühma kuuluv inimene pole kodus	98
Keelduti kontaktist	523
Sihtrühma kuuluv inimene keeldus intervjuust	628
Ei ole eluruumid või aadressile ei pääse ligi	260
Muu mittetoimumise põhjus	106
Kokku aadresse (v.a praak)	5133
Korduvvisiite	707
Praak-ankeete	0
Läbiviidud intervjuusid vastajatega vanuses 15+ (OB põhivalim+15-74aastaste lisavalim)	1129
Läbiviidud intervjuusid 15-74aastastega (Maaelu-teemalisele küsimusteplokile vastajad)	1031

Jättes kõrvale aadressid, millel ei saadud kontakti (või kus ei jõutud teostada vastaja valikut), oli vastamisaktiivsus 61% (arvutatuna keeldumiste ja läbiviidud intervjuude arvult).

Peamiselt põhjendati uuringus osalemisest keeldumist ajapuudusega.

Andmetöötlus

Uuringutulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspaketti *SPSS for Windows 24.0*. Pärast küsitluse lõppemist võrreldi küsitletute soolist, vanuselist, rahvuselist ning piirkondlikku (jagunemine regioonide ja linnaliste/maaliste asulate vahel) koosseisu valimis ettenähtuga ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks. Kaalumata ja kaalutud valimite profiilid ning üldkogumi struktuur (kaalumise aluseks võetud mudel) on esitatud tabelis 2.

Kaalumise käigus korrigeeriti eelkõige valimi vanuselist ja rahvuselist jagunemist. Täpsem kaalutud valimi profiil on esitatud joonistel 1 ja 2.

Tabel 2. Valimi ja üldkogumi profiilid (%)

	Kaalumata valim (%)	Kaalatud valim (%)	Üldkogum - ESA andmed 01.01.2017 (%)
SUGU			
Mees	48,5%	48,3%	48,3%
Naine	51,5%	51,7%	51,7%
VANUSERÜHM			
15-24 a	11,0%	13,3%	13,3%
25-34 a	14,5%	19,7%	19,7%
35-49 a	27,3%	27,4%	27,5%
50-64 a	32,3%	26,3%	26,4%
65-74 a	14,9%	13,2%	13,2%
RAHVUS			
Eesti	72,3%	67,8%	67,8%
Muu	27,7%	32,2%	32,2%
ELUKOHT			
Linnaline asula	68,0%	68,2%	68,2%
Maaline asula	32,0%	31,8%	31,8%
REGIOON			
Tallinn	32,4%	32,8%	32,7%
Muu Põhja-Eesti	16,5%	16,2%	16,2%
Kirde-Eesti	11,0%	10,8%	10,7%
Lääne-Eesti	10,8%	11,3%	11,4%
Kesk-Eesti	6,8%	7,3%	7,2%
Lõuna-Eesti	22,6%	21,7%	21,7%

Järgnevas tabelis 3 on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 3. Valimivea piirid

Valimi suurus	Vastuse proportsioon											
	50%	45%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99%	30,83%	30,36%	29,56%	28,40%	26,84%	24,79%	22,13%	18,59%	13,51%	10,57%	8,68%
20	21,91%	21,80%	21,47%	20,90%	20,08%	18,98%	17,53%	15,65%	13,15%	9,55%	7,48%	6,14%
30	17,89%	17,80%	17,53%	17,07%	16,40%	15,49%	14,31%	12,78%	10,74%	7,80%	6,10%	5,01%
40	15,49%	15,42%	15,18%	14,78%	14,20%	13,42%	12,40%	11,07%	9,30%	6,75%	5,29%	4,34%
50	13,86%	13,79%	13,58%	13,22%	12,70%	12,00%	11,09%	9,90%	8,32%	6,04%	4,73%	3,88%
60	12,65%	12,59%	12,40%	12,07%	11,60%	10,96%	10,12%	9,03%	7,59%	5,51%	4,32%	3,54%
70	11,71%	11,65%	11,48%	11,17%	10,74%	10,14%	9,37%	8,36%	7,03%	5,11%	4,00%	3,28%
80	10,96%	10,90%	10,73%	10,45%	10,04%	9,49%	8,77%	7,82%	6,57%	4,78%	3,74%	3,07%
90	10,33%	10,28%	10,12%	9,85%	9,47%	8,95%	8,26%	7,38%	6,20%	4,50%	3,52%	2,89%
100	9,80%	9,75%	9,60%	9,35%	8,98%	8,49%	7,84%	7,00%	5,88%	4,27%	3,34%	2,74%
110	9,34%	9,30%	9,15%	8,91%	8,56%	8,09%	7,47%	6,67%	5,61%	4,07%	3,19%	2,62%
120	8,95%	8,90%	8,76%	8,53%	8,20%	7,75%	7,16%	6,39%	5,37%	3,90%	3,05%	2,50%
130	8,59%	8,55%	8,42%	8,20%	7,88%	7,44%	6,88%	6,14%	5,16%	3,75%	2,93%	2,41%
150	8,00%	7,96%	7,84%	7,63%	7,33%	6,93%	6,40%	5,71%	4,80%	3,49%	2,73%	2,24%
200	6,93%	6,89%	6,79%	6,61%	6,35%	6,00%	5,54%	4,95%	4,16%	3,02%	2,36%	1,94%
300	5,66%	5,63%	5,54%	5,40%	5,18%	4,90%	4,53%	4,04%	3,39%	2,47%	1,93%	1,58%
500	4,38%	4,36%	4,29%	4,18%	4,02%	3,79%	3,51%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,23%
800	3,46%	3,45%	3,39%	3,30%	3,17%	3,00%	2,77%	2,47%	2,08%	1,51%	1,18%	0,97%
1 000	3,10%	3,08%	3,04%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%

Raporti tekstis on esile toodud rühmadevahelised erinevused, mis on usaldusnivool 95% statistiliselt olulised. Juhul, kui andmed ei võimaldanud kinnitada erinevuste statistilist olulisust, pole võrdlusi tekstis esitatud.

Teostajad

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

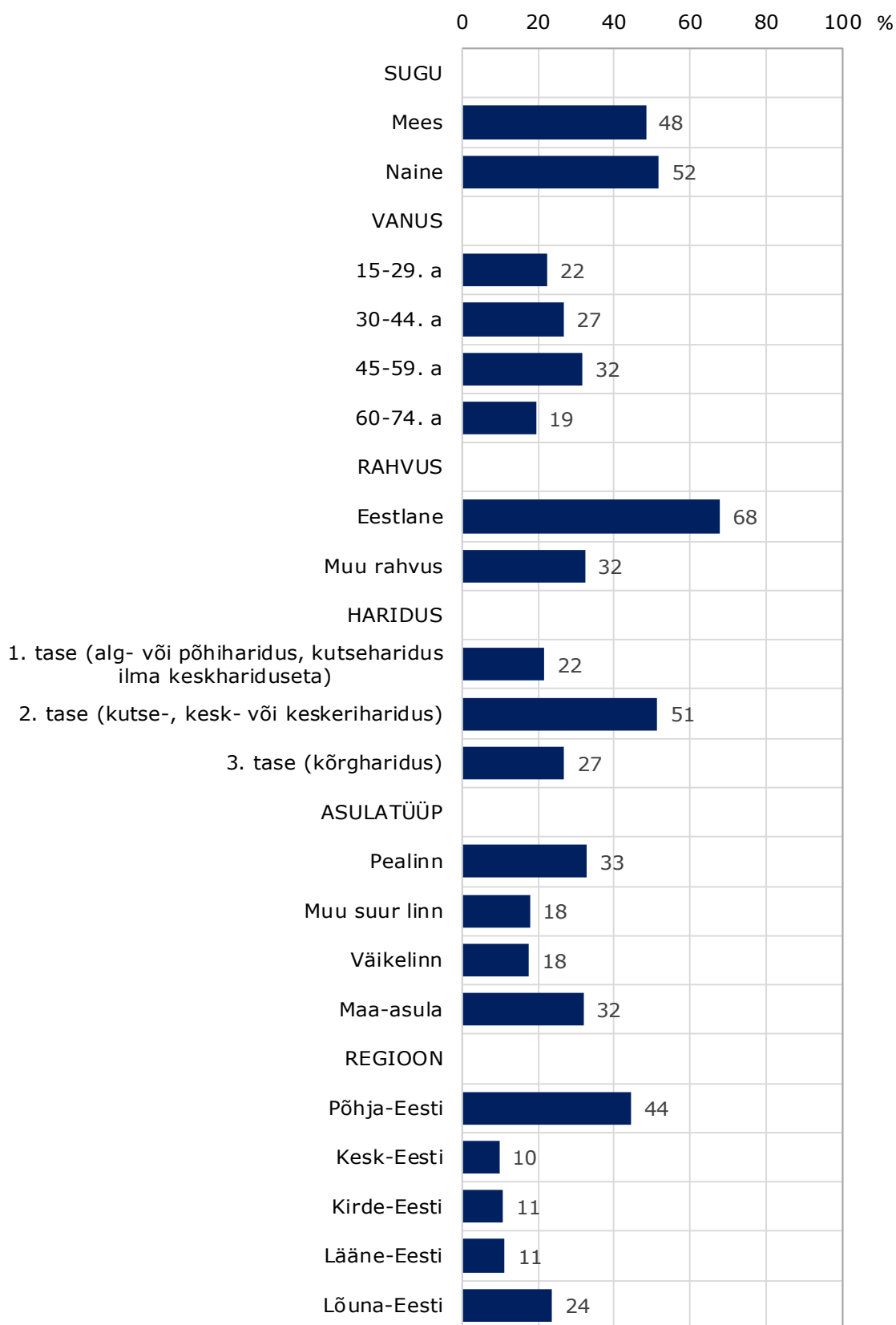
▪ Projekti juhtimine, analüüs:	Vaike Vainu
▪ Programmeerimine ja andmetöötlus:	Reijo Pohl
▪ Valim/küsitlustöö juhtimine:	Kristel Merusk
▪ Raporti keeleline toimetamine:	Hella Kaldaru

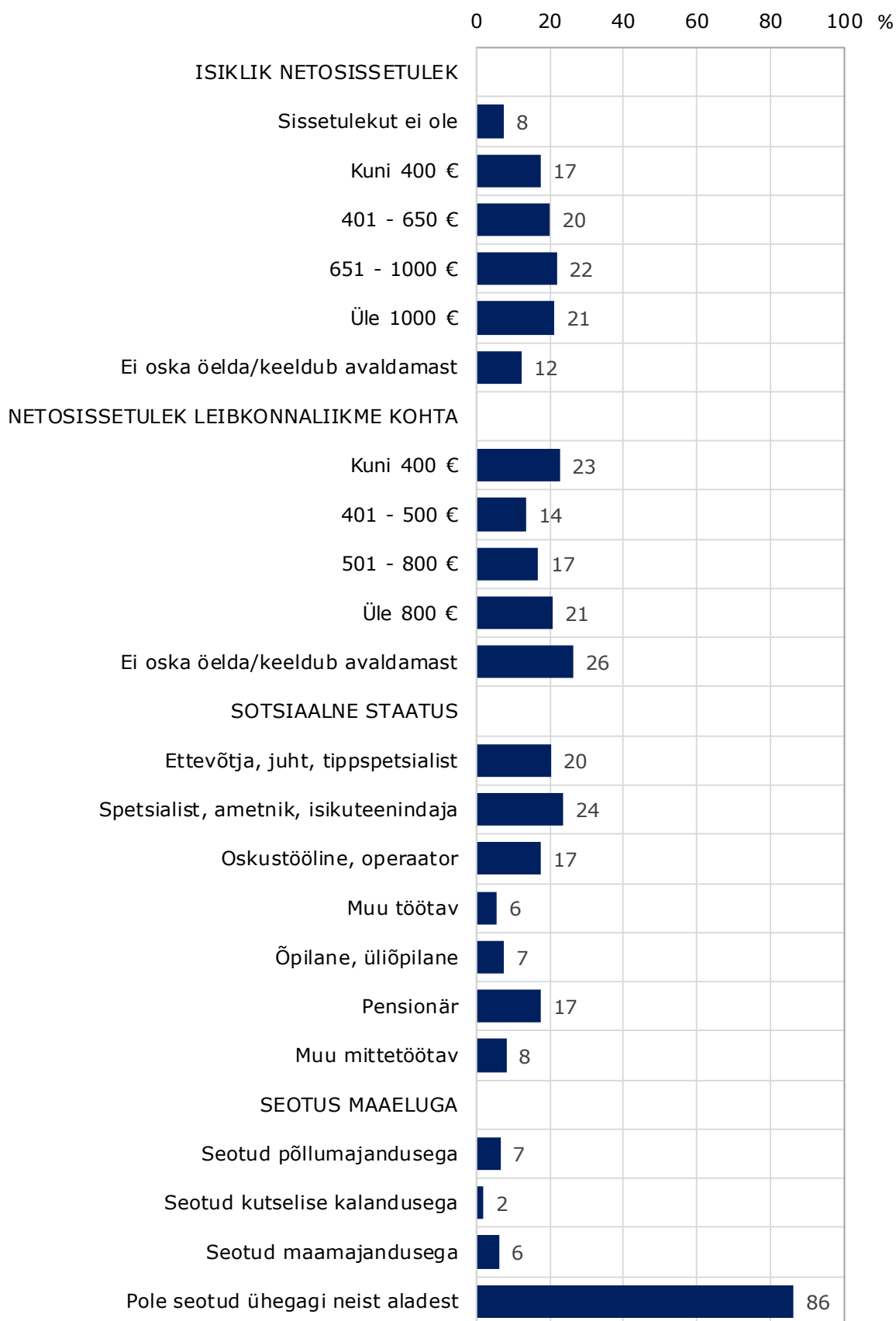
Uuringu koordinaator Maaeluministeeriumist:

Kertu Kärk

Vastajaskonna struktuur

Joonis 1. Vastajaskonna struktuur (1), kaalutud andmed (% , n=1031)

Joonis 2. Vastajaskonna struktuur (2), kaalutud andmed (% , n=1031)

KOKKUVÕTE

Veebruaris 2018 viis Turu-uuringute AS Maaleuministeeriumi tellimusel läbi küsitlusuuringu, eesmärgiga selgitada, milline on Eesti elanike silmis erinevate maaelu valdkondade maine, teadlikkus maaelu arengukavast ja Eesti Merendus- ja Kalandusfondist ning hinnangud maaelutoetuste kasutegurile. Silmast-silma meetodil küsitleti 1031 Eesti elanikku vanuses 15-74. Käesolevas raportis on küsitluse tulemusi võrreldud ka aastatel 2015 ja 2017 läbi viidud samalaadsete küsitlusuuringute tulemustega.

Küsitlusuuringute läbiviimist on rahastatud Eesti maaelu arengukavast ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist.

Maaelu, põllumajanduse ja maaettevõtluse maine

Eesti maaelu mainet hinnati pisut madalamalt kui põllumajanduse ja maaettevõtluse mainet. Positiivse hinnangu andis maaelu mainele 51%, põllumajanduse mainele 63% ja maaettevõtluse mainele 59% elanikest. Üldjuhul on hinnangud kõigi eelnimetatud valdkondade mainele keskmisest kõrgemad alla 30aastaste, eesti rahvusest, väikelinnades või maal elavate või põllumajandusega isiklikult seotud olevate inimeste seas, keskmisest madalamad aga 45-75aastaste, pensionäride, mitte-eestlaste või Kirde-Eesti elanike seas.

Selgesuunalised muutused on toimunud vaid maaettevõtluse mainele antud hinnangutes, mis on võrreldes varasema kahe uuringuga pisut langenud.

Kuigi maaelu mainet hindas positiivselt 51% elanikest, oleks 59% elanikest valmis toetama oma lähedase otsust end maaeluga siduda (varasemates uuringutes 62%).

Põllumajandust peetakse perspektiivikaks tegevusalaks sagedamini ettevõtjate (perspektiivikaks peab 54%) kui töövõtjate jaoks (perspektiivikaks peab 43%). Maaettevõtlust hinnati ettevõtja ning töövõtja seisukohast samaväärselt perspektiivikaks (perspektiivikaks peab vastavalt 50% ja 51%). Võrreldes varasemate uuringutega hinnati 2018. aastal maaettevõtlust töövõtja seisukohast pisut harvemini perspektiivikaks.

Loogilise tulemusena oli valmidus maaelu soovitada ning hinnangud põllu- ja maamajanduse perspektiivikusele üldjoontes kõrgemad rühmades, kus ka hinnangud valdkondade üldisele mainele olid keskmisest kõrgemad.

Teadlikkus maaelu arengukavast ning põllumajandus- ja maaelutoetustest

Võrreldes varasemate uuringutega on elanike teadlikkus maaelu arengukavast ja põllumajandus- ja maaelutoetustest vähenenud. Maaelu arengukavast kuulsid 2018.

aastal 36%, 2017. aastal 44% ja 2015. aastal 49%. Sellest, et põllumajanduse ja maaettevõtluse arendamise eesmärgil on võimalik taotleda toetusi, teadis 2018. aastal 76% elanikest, varasemalt aga 82-83%. LEADER-toetustest on samas kuulnud vaid 24% elanikest (varasemalt 24-26%).

Vähenenud on teadlikkus ka toetuste rahastamisallikatest – sellest, et põllumajandus- ja maaelutoetusi rahastavad Eesti riik ja Euroopa Liit koostöös, oli 2018. aastal teadlik 55% elanikest, kuid varasemates uuringutes on antud näitaja küündinud 63-72%-ni.

Elanikest, kes teavad, et põllumajanduse ja maaettevõtluse arendamise eesmärgil on võimalik taotleda toetusi, on 64% teadlik, et põllumajandus- ja maaelutoetusi on võimalik taotleda kõigil nõuetele vastavatel ettevõtjatel või isikutel.

Kõige olulisemaks toetamist vajavaks valdkonnaks peavad elanikud investeringuid maaettevõtlusesse ja kogukonna arengusse (kõige olulisemaks peab 31%) või põllumajanduse konkurentsivõime tõstmisesse (kõige olulisemaks peab 28%). Harvem tähtsustatakse maaelutoetuste suunamist esmajoones teadus- või arendustegevustesse (kõige olulisemaks peab 11%), põllumajanduse keskkonnamõju vähendamisse (samuti 11%) või toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmisesse (vastavalt 8%). Võrreldes varasemate uuringutega on elanike silmis muutunud pisut olulisemaks toetada esmajoones põllumajanduse konkurentsivõime tõstmist, teadus- ja arendustegevusi ja põllumajanduse keskkonnamõju vähendamist, kuid varasemast vähem oluliseks toetada esmajoones toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmist.

Elanikest 65% peab MAK raames viimase nelja aasta jooksul antud toetusi Eesti maaelule kasulikeks, 11% kasutuks ja 24% ei oska arvamust avaldada. Kõige enam kasu on inimeste arvates tõusnud põllumajanduse konkurentsivõime tõstmise või maaettevõtluse ja kogukonna arengu toetamisest, vähem kasu aga toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmise, põllumajanduse keskkonnamõju vähendamise või teaduse- ja arendustegevuste toetamisest.

Kutselise kalanduse maine

Kutselise kalanduse üldist mainet peavad positiivseks pooled elanikest. Võrreldes maaelu või põllumajanduse valdkonnaga oli kutselise kalanduse valdkonna puhul enam neid, kes valdkonna mainet hinnata ei osanud, mis annab tunnistust madalamast teadlikkusest. Kolme uuringulaine võrdluses oli kutselise kalanduse maine madalaim 2015. aasta uuringus, mil valdkonna mainet hindas positiivselt 45% ja negatiivselt 33% küsitletutest.

Keskmisest kõrgemalt hindasid kutselise kalanduse mainet alla 30aastased või kõrge sissetuleku/ametialase staatusega inimesed, samas kui negatiivselt hindasid valdkonna mainet keskmisest sagedamini 60-74aastased.

37% elanikest toetaks oma lähedase otsust end kalandusvaldkonnaga siduda ja 38% mitte. Neljandik küsitletutest ei osanud antud küsimusele vastata, mida on oluliselt rohkem kui 2017. aasta uuringus.

Kalanduse valdkonda hinnatakse nii ettevõtjate kui töövõtjate jaoks pisut vähem perspektiivikaks kui põllumajandust või maaettevõtlust. Ettevõtjatele perspektiivikaks peab kalandust 44% elanikest (varasemates uuringutes 45-55%), töövõtjate jaoks vastavalt 37% (varasemates uuringutes 39-50%).

Euroopa Merendus- ja Kalandusfond

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist on kuulnud 15% elanikest, mida on praktiliselt sama palju kui 2017. aasta uuringus (toona 14%), kuid pisut vähem kui 2015. aastal (toona 20%).

Elanikest 33% teab, et Eesti kalandussektorile antavaid toetusi rahastavad Eesti riik ja EL koostöös. (Võrdluseks: põllumajandus- ja maaelutoetuste puhul teadis toetuste rahastusallikaid 55% elanikest). Selgesuunalisi muutusi teadlikkuses kalandussektori toetuste rahastusallikatest toimunud ei ole.

EMKF-ist antud toetuste kasulikkust Eesti kalandussektorile ei oska enam kui pooled (54%) elanikest hinnata, 34% hindab nimetatud toetusi kasulikeks ja 11% kasututeks.

Järeldused

Põllumajanduse ja maaettevõtluse mainet hindab positiivselt pisut alla 2/3 elanikest, kalanduse mainet vastavalt pooled elanikest. Pisut vähem kui neid, kes andsid mainele positiivse hinnangu, oli neid, kes pidasid antud valdkondi ettevõtjate ja töövõtjate jaoks perspektiivikateks tegevusaladeks. Põllumajandust ja kalandust peetakse ettevõtjate jaoks perspektiivikamaks kui töövõtjate jaoks. ESA andmetel oli 2016. aastal keskmine brutokuupalk põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi sektoris 1060 eurot, samas kui kõigi sektori keskmine oli 1 146 eurot.² Seega võib põhjus, miks antud tegevusalasid peetakse töövõtja jaoks vähem perspektiivikaks, peituda eeldatavas madalamas palgatasemes, kuid samas ei saa välistada ka teisi põhjusi, nt seda, et pikemas perspektiivis ei peeta põllumajandus- ja kalandussektoris töötamist jätkusuutlikuks (nt töökohtade automatiseerimise tõttu).

Maaelu arengukava (MAK) on strateegiline programmdokument, mille alusel jagatakse ELi põllumajanduse ja maaelu arengu toetusi. Praeguseks on Eestis koostatud juba neljas maaelu arengukava, mis hõlmab perioodi 2014-2020. Sellele eelnesid liitumiseelse programmi SAPARD tarbeks loodud maaelu arengukava ning lõppenud perioodide 2004-2006 ja 2007-2013 arengukavad.³ Käesoleva uuringu andmetel on elanike teadlikkus maaelu arengukavast ja põllumajandus- ja maaelutoetustest võrreldes aastaga 2017 vähenenud, mis võib anda märku sellest, et antud teemad on olnud ajakirjanduses vähem pildil. Hoolimata vähesest teadlikkusest maaelu arengukavast, hindab suurem osa Eesti inimestest Eesti põllumajandusse ja maaettevõtlusesse suunatud toetusi siiski kasulikeks, ning seda eriti põllumajanduse konkurentsivõime tõstmise või maaettevõtluse ja kogukonna arengu osas. Põllumajanduse keskkonnamõju vähendamine on valdkonnaks, mille toetamist ei peeta täna veel kuigi oluliseks, kuid käesoleva uuringu andmetel on suhtumine muutumas ja inimesed tähtsustavad seda valdkonda varasemast enam.

Negatiivset suhtumist ja pessimismi Eesti maaelu hetkeolukorra ja tuleviku osas väljendavad keskmisest sagedamini eakad, mitte-eestlased ja Kirde-Eesti regiooni elanikud (erandiks on siinkohal suhtumine kutselisse kalandusse, mida mitte-eestlased ja Kirde-Eesti elanikud

² Allikas: ESA veebiandmebaas. Tabel PA5211: KESKMINE BRUTO- JA NETOKUUPALK --- Aasta, Tegevusala (EMTAK 2008) ning Näitaja.

³ Allikas: https://elik.nlib.ee/k-v-andmebaas/page/6/?kv_id=583&show_all=1

peavad tegevusalana perspektiivikaks). Põhjusi tuleks ilmselt esmalt otsida Eesti majanduse struktuuri muutumisest viimase 28 aasta jooksul – võrreldes taasiseseisvumiseelse ajaga on põllumajandussektor tööandjana suures osa hääbunud, mistõttu eakamate inimeste (kes võrdlevad praegust olukorda varasemaga) arusaam antud majandussektori olukorrast on pessimistlikum kui noortel. Samas on eakate inimeste ja mitte-eestlaste suurem pessimism vähemalt osaliselt põhjendatav ka madala teadlikkusega antud valdkonna arengukavadest ja sinna suunatud toetustest, mistõttu neile inimestele tundub, et maaelu valdkonnad ei ole tänases Eestis prioriteetsed.

UURINGU PÕHITULEMUSED

1. Maaelu, põllumajanduse ja maaettevõtluse maine

Käesolevas peatükis antakse ülevaade Eesti elanike hinnangutest Eesti maaelu mainele üldiselt, seejärel hinnangutest põllumajanduse ja maaettevõtluse mainele ja nende valdkondade perspektiivikusele ettevõtjate ja töövõtjate vaatest lähtuvalt.

1.1 Maaelu maine

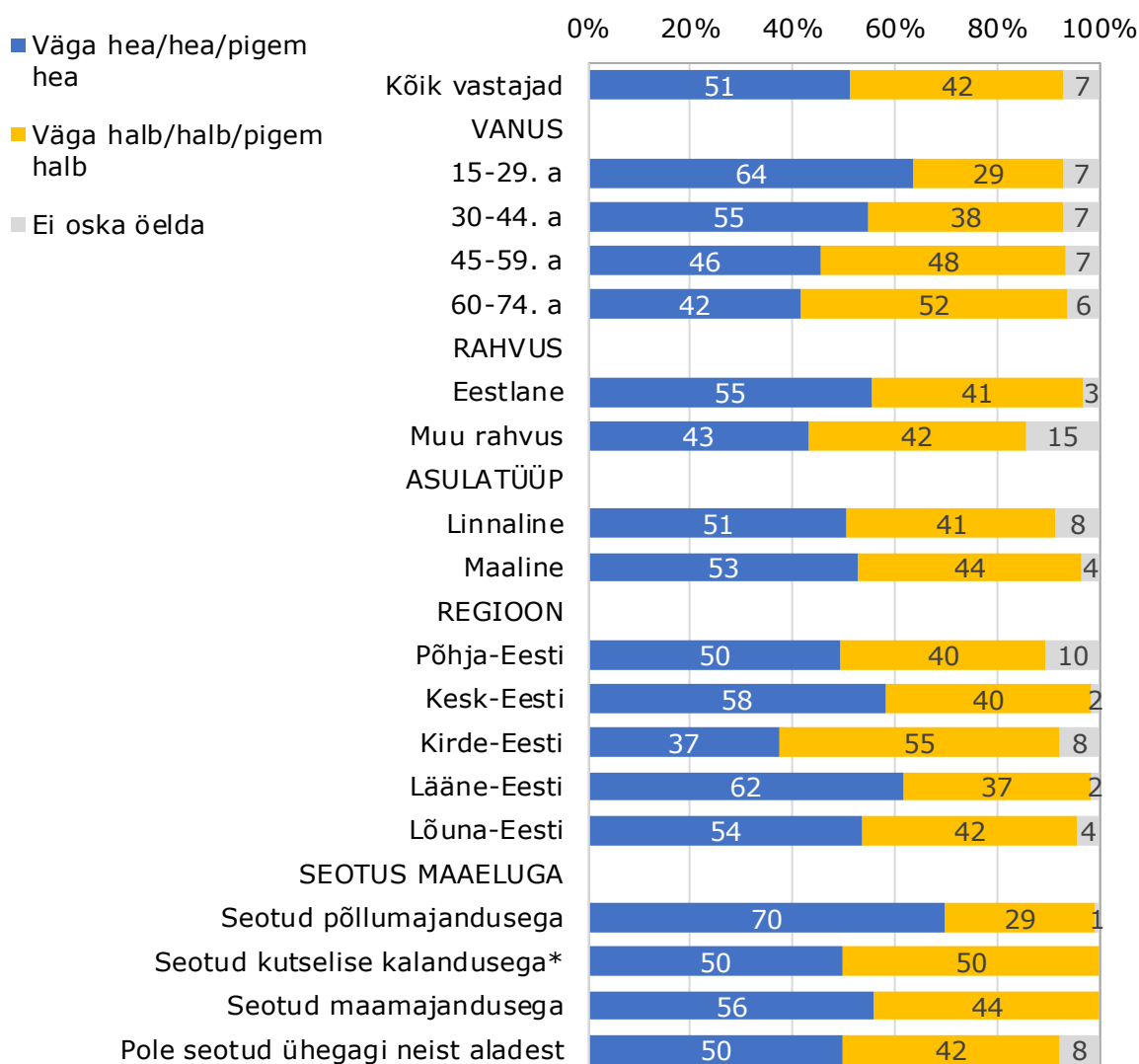
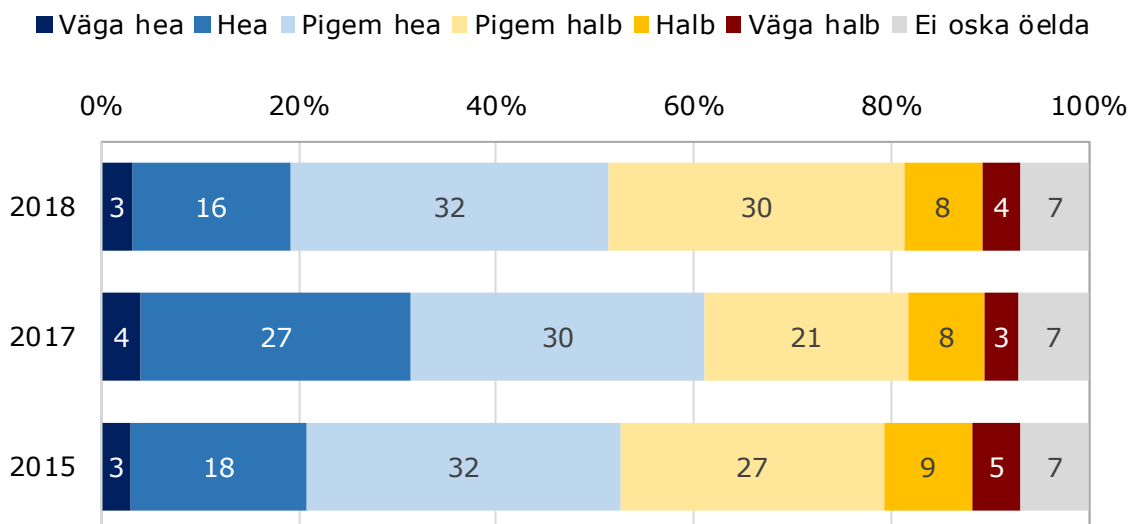
Maaelu üldine maine

Esmalt paluti vastajail anda hinnang Eesti maaelu mainele. Joonisel 3 on esitatud hinnangute jagunemine kolme uuringulaine (2015, 2017 ja 2018) võrdlusena.

Ajalises võrdluses olid hinnangud maaelu mainele kõrgeimad aastal 2017, mil maaelu mainele andis positiivse hinnangu 61% elanikest. **2018. aastal hindas maaelu mainet positiivselt 51% ja negatiivselt 42% elanikkonnast.** 2015. aasta uuringu tulemused sarnanevad 2018. aasta omadele.

Kuigi kõigis vaatlusalustes uuringulainetes on maaelu mainet positiivselt hinnanud vähemalt pooled küsitletutest, on neid, kes peavad maaelu mainet väga heaks, olnud kõigis uuringulainetes suhteliselt vähe (3-4%).

Keskmisest sagedamini hindasid maaelu mainet positiivselt 15-29aastased (64% hindab väga heaks, heaks või pigem heaks), eesti rahvusest (55%), Lääne-Eestis elavad (62%) või isiklikult põllumajanduse valdkonnaga seotud olevad inimesed (70%), samuti ka õpilased ja üliõpilased (80%). Negatiivse hinnangu andsid maaelu mainele keskmisest sagedamini 45-74aastased (49% peab maaelu mainet väga halvaks, halvaks või pigem halvaks), pensionärid (52%) ning Kirde-Eestis elavad inimesed (55%).

Joonis 3. Milline on Teie arvates Eesti maaelu maine? (% , n=kõik vastajad)

* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

Maaelu soovitamine

Lisaks paluti vastajail avaldada arvamust, kas juhul, kui mõni neile lähedane inimene plaaniks end siduda maaeluga, nad tema otsust toetaksid (st talle seda soovitaksid) või mitte.

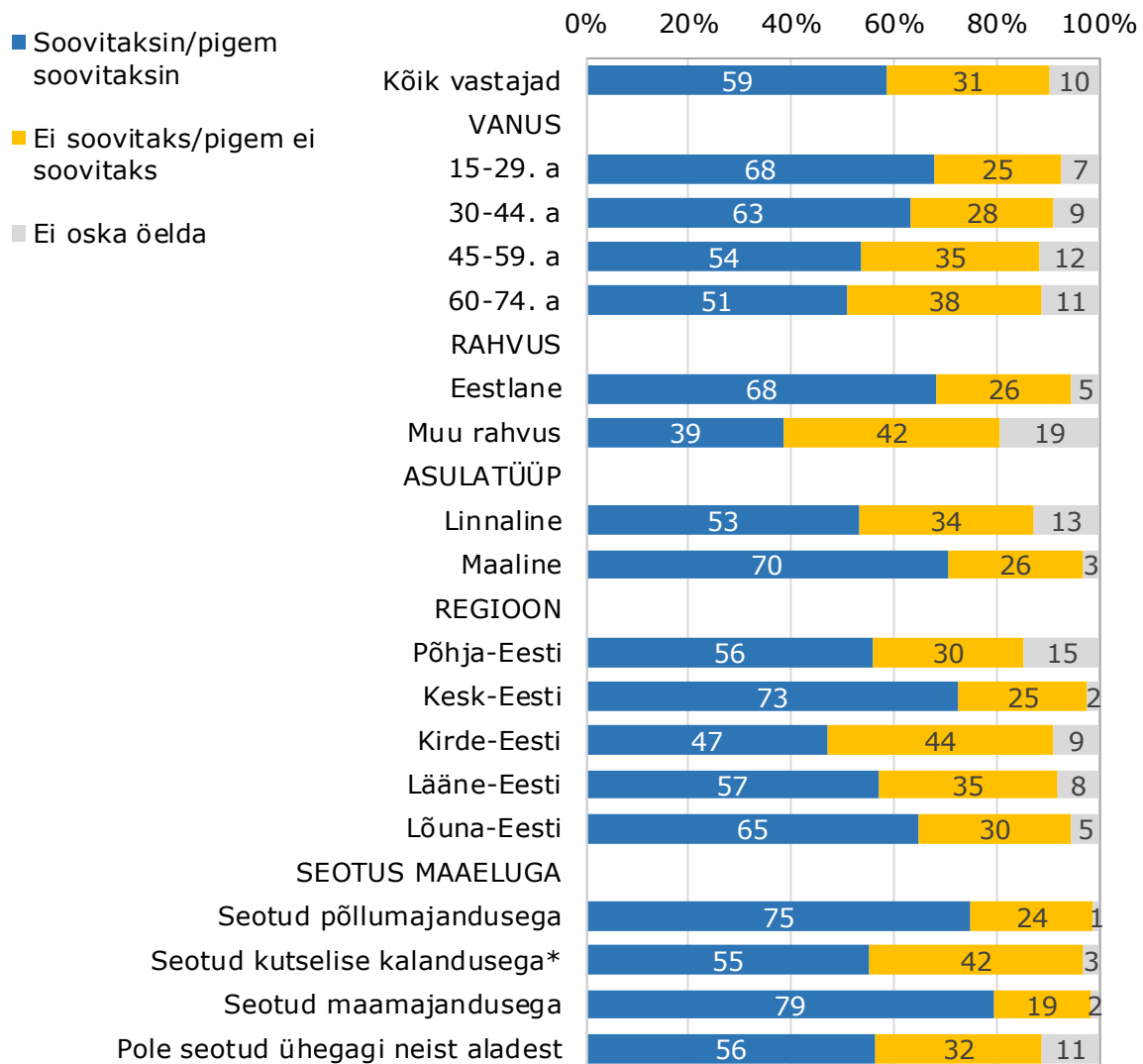
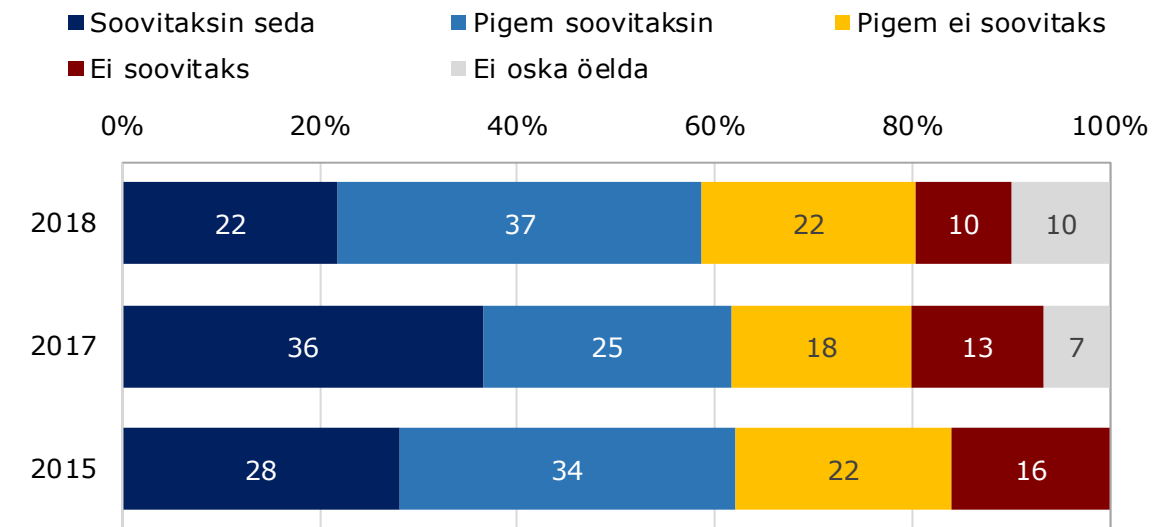
Enam kui pooled elanikest (2018. aastal 59%) oleksid valmis toetama oma lähedase otsust end maaeluga siduda. Üldises valmiduses maaelu soovitada pole ajas muutusi toimunud – nii 2017. kui 2015. aastal oli oma lähedase võimalikku otsust end maaeluga siduda valmis toetama 62% küsitletutest. Samas tasub märkida, et vähenenud on n-ö kindlate soovitajate osatähtsus – 2015. aasta uuringus oli neid 28%, 2017. aastal 36% ja 2018. aastal 22% (Joonis 4).

Elanikest 31% ei soovitaks või pigem ei soovitaks oma lähedasel end maaeluga siduda. 2017. aasta uuringus oli vastav näitaja 32% ja 2015. aastal 38%.

Nende inimeste osatähtsus, kes oleksid valmis toetama oma lähedase otsust end maaeluga siduda, on keskmisest kõrgem 15-29aastaste (68%), eesti rahvusest (68%), Kesk- või Lõuna-Eestis (vastavalt 73% ja 65%) või maalistes asulates elavate (70%), põllu- või maamajanduse valdkondadega isiklikult seotud olevate (vastavalt 75% ja 79%) või enam kui 1000-eurose isikliku netosissetulekuga inimeste (65%), õpilaste/üliõpilaste (72%) ja muude mitte-töötavate inimeste (v.a pensionäride) seas (69%).

Inimeste osatähtsus, kes ei soovitaks oma lähedasel end maaeluga siduda, on keskmisest kõrgem mitte-eestlaste (42%), Kirde-Eesti elanike (44%), lihttööliste (44%) ja pensionäride seas (41%).

Joonis 4. Kui mõni Teile lähedane inimene plaaniks end siduda maaeluga, siis kas Te soovitaksite seda või mitte? (% , n=kõik vastajad)

* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

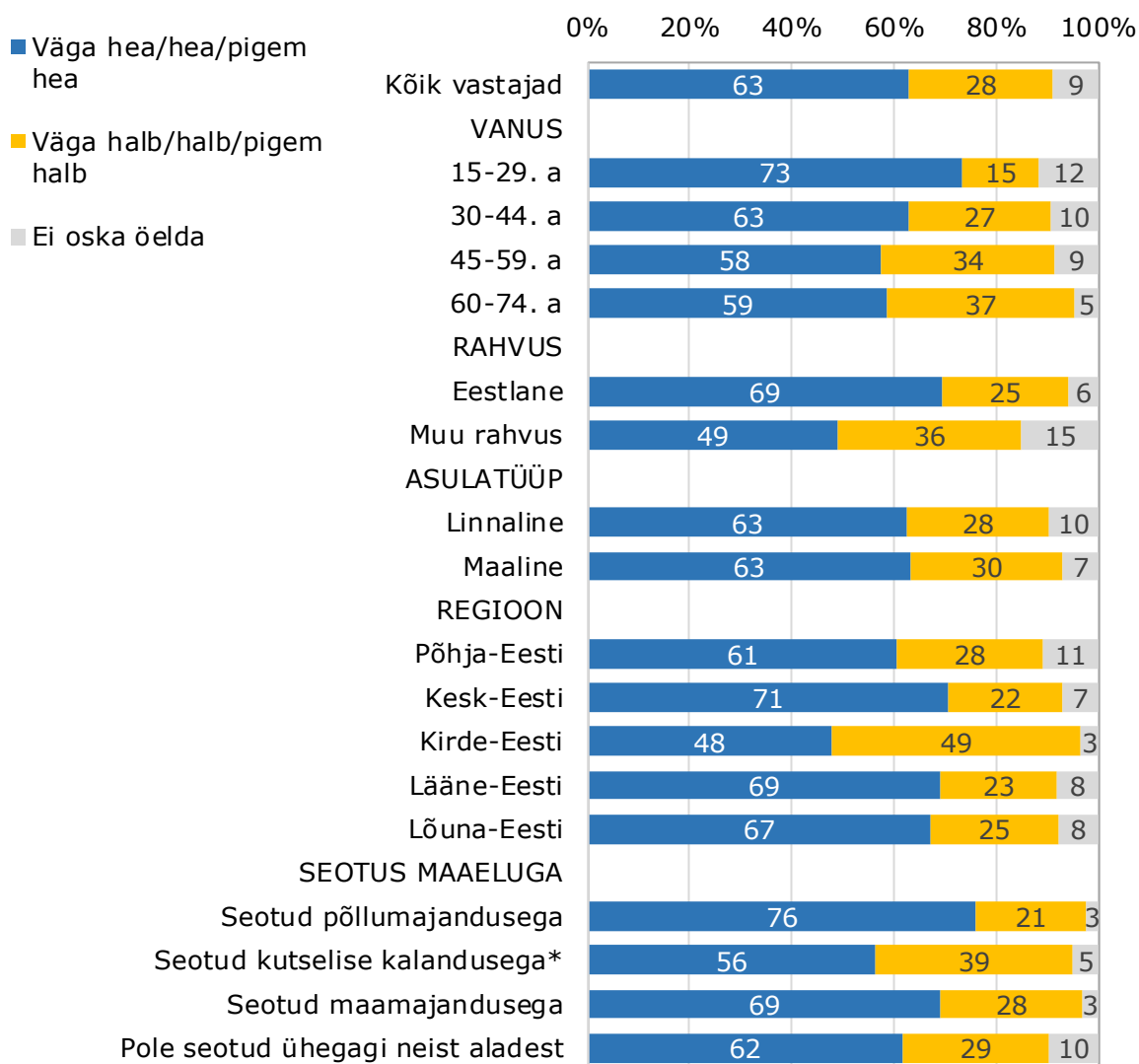
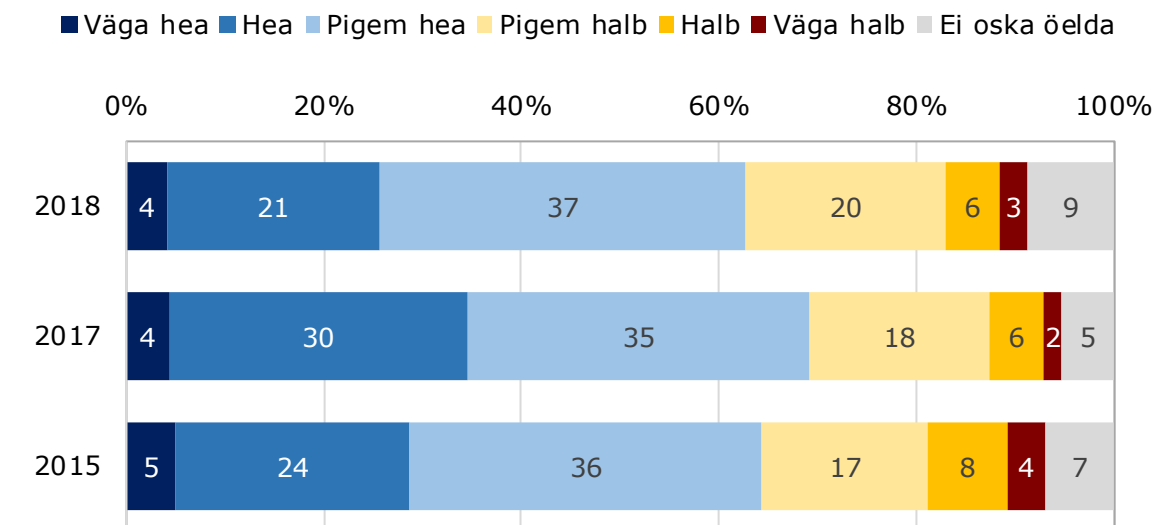
1.2 Eesti põllumajanduse maine

Eesti põllumajanduse üldine maine

Eesti põllumajanduse üldist mainet hinnatakse kõrgemalt kui maaelu mainet üldiselt. **Eesti põllumajanduse üldist mainet hindab 2018. aastal positiivselt 63% ja negatiivselt 28% elanikest.** Võrreldes varasema kahe uuringuga pole hinnangud põllumajanduse mainele selgesuunaliselt muutunud – positiivse hinnangu andjaid oli 2017. aastal 69% ja 2015. aastal 65%, negatiivse hinnangu andjaid 2017. aastal 25% ja 2015. aastal 29% (Joonis 5).

Sarnaselt maaelu mainele antud hinnangutele on ka põllumajanduse maine hindamisel äärmiselt positiivse ja äärmiselt negatiivse hinnangu andnuid suhteliselt vähe – põllumajanduse mainet väga heaks pidavaid inimesi on erinevates uuringulainetes olnud 4-5%, väga halvaks pidavaid inimesi vastavalt 2-4%.

Põllumajanduse üldisele mainele andsid keskmisest sagedamini positiivse hinnangu 15-29aastased (73%), õpilased/üliõpilased (82%), eestlased (69%), väikelinnade elanikud (71%), enam kui 1000-eurose isikliku netosissetulekuga (69%) või isiklikult põllumajanduse valdkonnaga seotud olevad inimesed (76%). Negatiivselt hindasid põllumajanduse mainet keskmisest sagedamini 45-74aastased (35%), mitte-eestlased (36%), Kirde-Eesti elanikud (49%) ja pensionärid (39%).

Joonis 5. Kuidas Te hindate Eesti põllumajanduse üldist mainet? (% , n=kõik vastajad)

* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

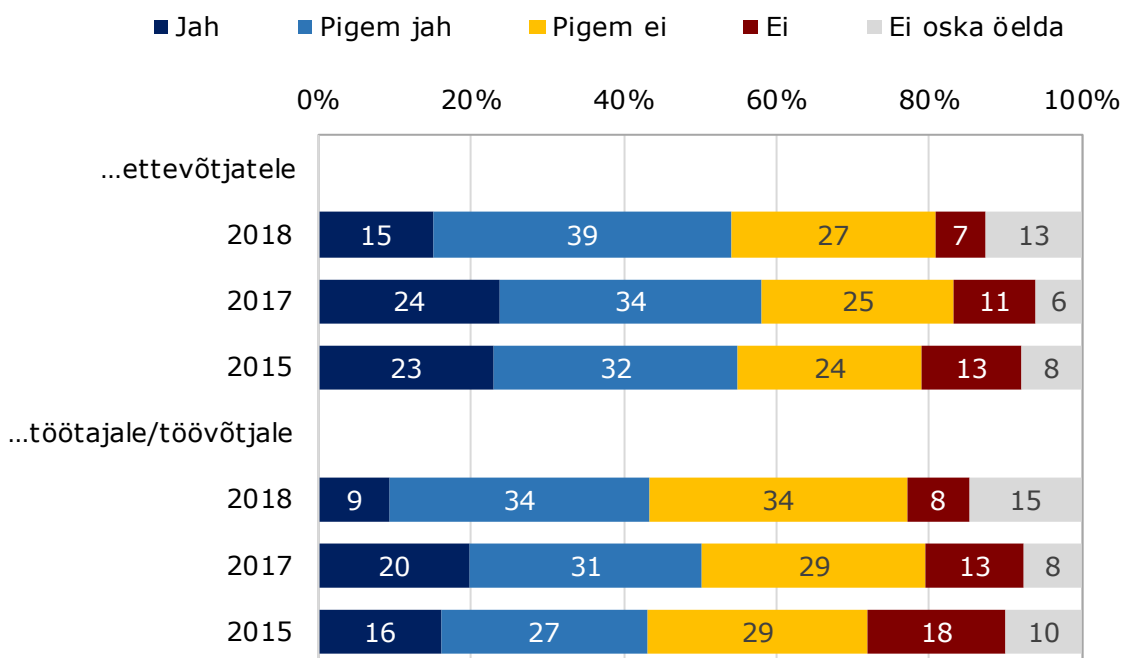
Põllumajanduse perspektiivikus tegevusalana

Lisaks küsiti vastajailt seda, kas põllumajandus on tema arvates ettevõtjatele ja töötajatele/töövõtjatele perspektiivikas tegevusala.

Küsitluse tulemused näitavad, et sagedamini hinnatakse põllumajandust perspektiivikaks tegevusalaks ettevõtjate jaoks, harvemini töövõtjate jaoks. **Perspektiivikaks või pigem perspektiivikaks peab põllumajandust ettevõtjate jaoks 54% elanikest** (varasemates uuringutes 55-58%), **töövõtjate jaoks vastavalt 43%** (varasemates uuringutes 43-50%). Mitteperspektiivikaks peab ettevõtjate jaoks põllumajandust 33% elanikest (varasemalt 36-37%), töövõtjate jaoks mitteperspektiivikaks aga 42% (varasemalt 42-47%). Võrreldes varasemate uuringutega on vähenenud antud küsimusele kindlalt jaatava või kindlalt eitava vastuse andnute osatähtsus ([Joonis 6](#)).

Seisukohal, et põllumajandus pole ettevõtjale perspektiivikas tegevusala, olid keskmisest sagedamini Kirde- või Lääne-Eesti elanikud (44%). Töövõtjatele mitteperspektiivikaks tegevusalaks pidasid põllumajandust keskmisest sagedamini taas Kirde-Eesti elanikud (55%), kuid ka 45-74aastased (48%) või 3. taseme haridusega inimesed (48%). Töövõtja jaoks perspektiivikaks tegevusalaks pidasid põllumajandust keskmisest sagedamini 15-29aastased (55%) ning maamajandusega isiklikult seotud olevad inimesed (57%).

Joonis 6. Kas Teie hinnangul on põllumajandus perspektiivikas tegevusala... (%), n=kõik vastajad)

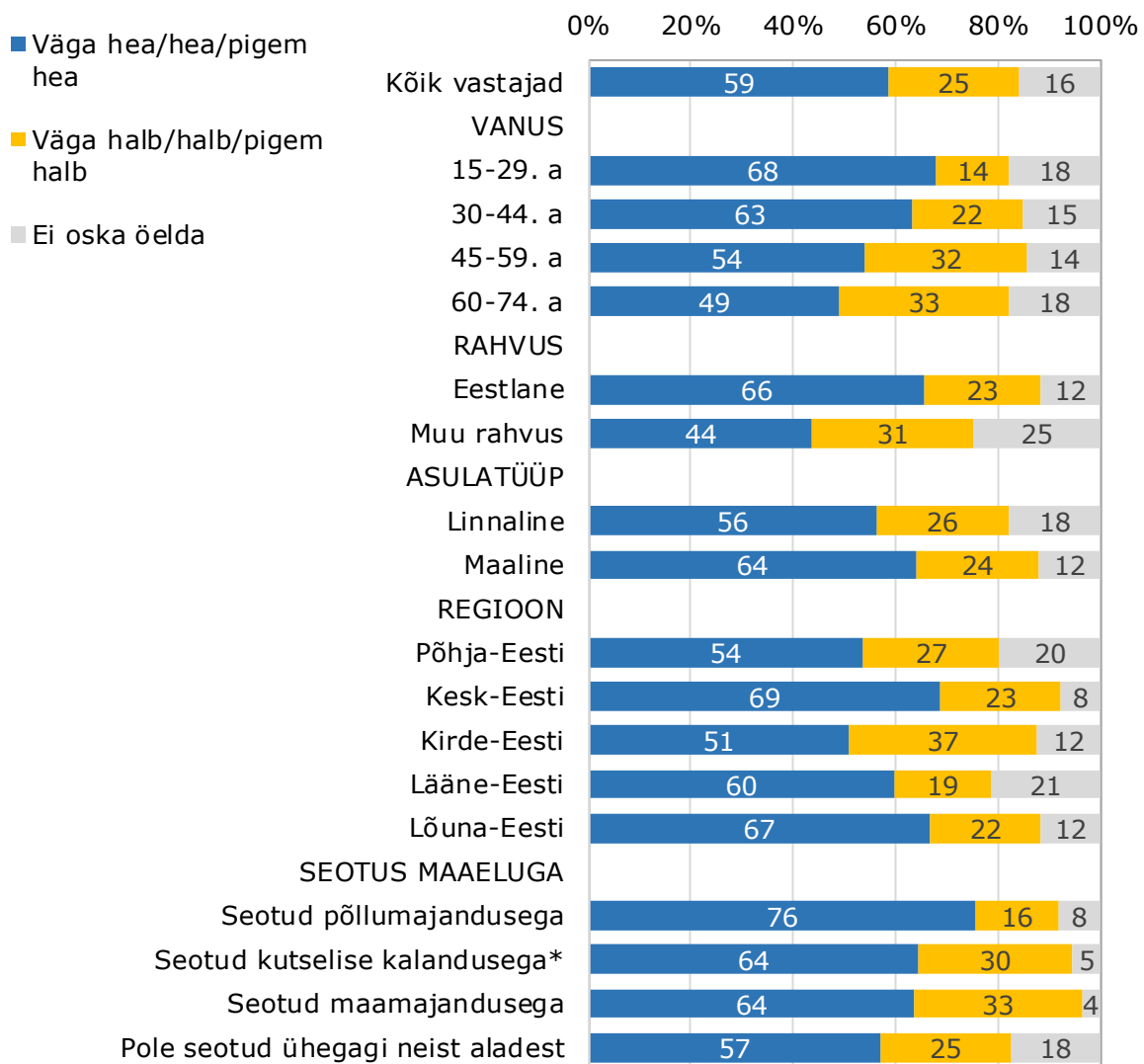
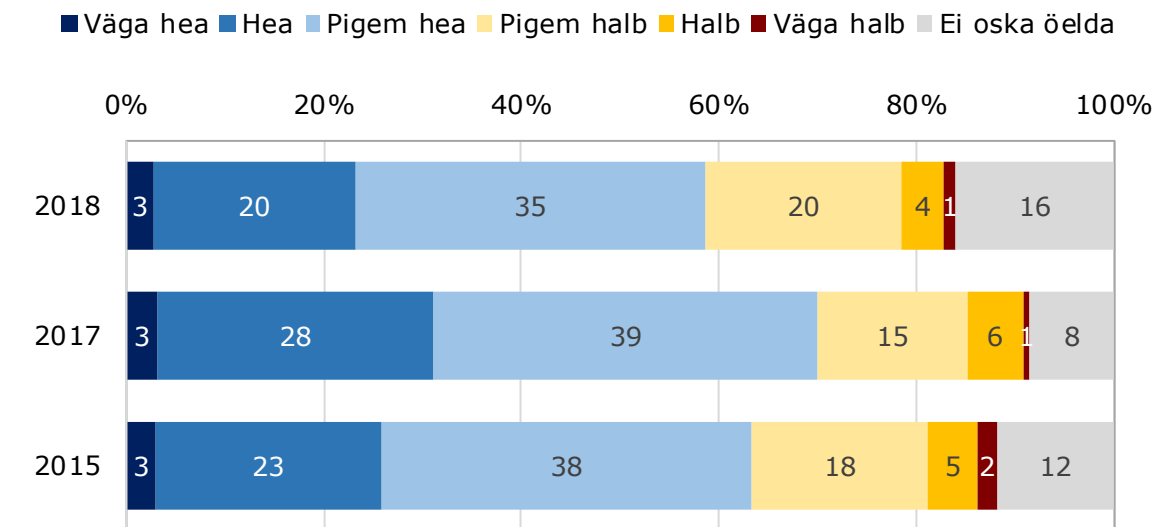
1.3 Eesti maaettevõtluse maine

Eesti maaettevõtluse üldine maine

Hinnangud Eesti maaettevõtluse üldisele mainele on võrreldes varasemate uuringutega pisut langenud ning selge seisukoha puudumine sagenenud. **2018. aastal hindas maaettevõtluse mainet positiivselt 59%, 2017. aastal 70% ja 2015. aastal 64% elanikest.** Negatiivselt hindas maaettevõtluse mainet 2018. aastal 25%, 2017. aastal 22% ja 2015. aastal 25% elanikest. Selge seisukoha puudumine oli 2018. aastal pisut sagedasem kui varasemalt – hinnangu jättis 2018. aastal andmata 16% küsitletutest, samas kui varem oli antud näitaja jäänud 8-12% piiresse.

Maaettevõtluse üldist mainet hindasid keskmisest sagedamini positiivselt 15-29aastased (68%), õpilased/üliõpilased (76%), eestlased (66%), Kesk- või Lõuna-Eesti (vastavalt 69% ja 67%), maaliste asulate või väikelinnade elanikud (vastavalt 64% ja 66%), enam kui 1000-eurose isikliku netosissetulekuga (67%) või isiklikult põllumajanduse valdkonnaga seotud olevad inimesed (76%). Negatiivselt hindasid põllumajanduse mainet keskmisest sagedamini 45-74aastased (32%), pensionärid (34%), mitte-eestlased (31%) ja Kirde-Eesti elanikud (37%).

Joonis 7. Kuidas Te hindate Eesti maettevõtluse (v.a põllumajandus) üldist mainet? (% , n=kõik vastajad)

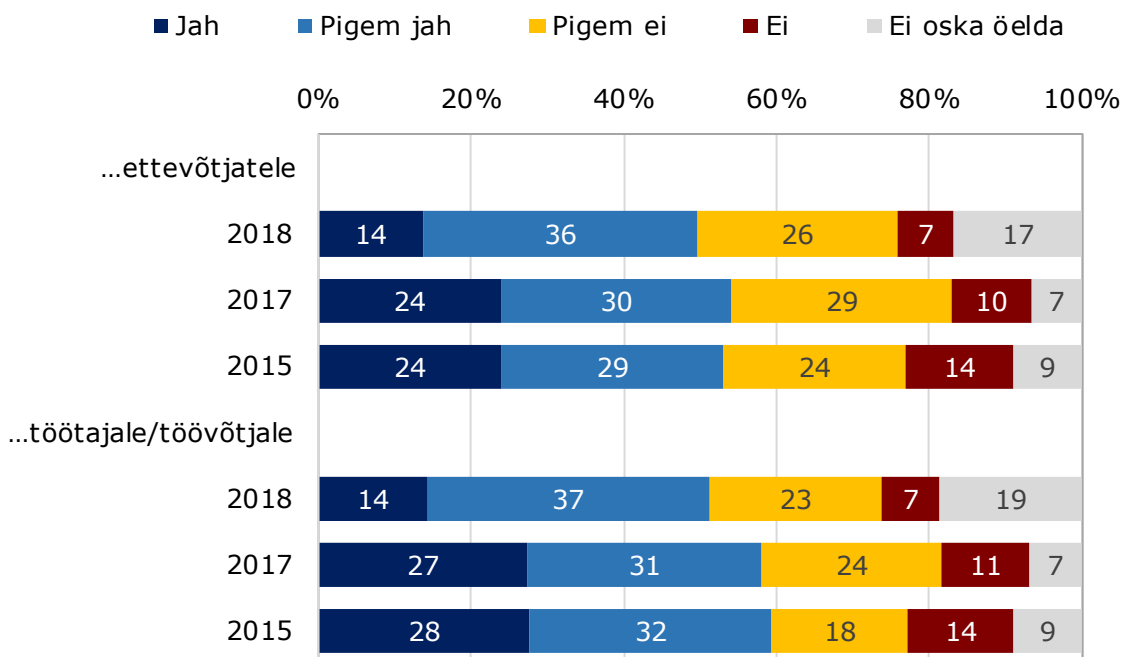
* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

Maaettevõtluse perspektiivikus tegevusalana

Ka maaettevõtluse puhul küsiti vastajailt seda, kas see valdkond on tema arvates ettevõtjatele ja töötajatele/töövõtjatele perspektiivikus tegevusalana. **Maaettevõtlust hinnati ettevõtja ning töövõtja seisukohast samaväärselt perspektiivikaks – 50% elanikest arvas, et maapiirkonnas on perspektiivikas tegeleda põllumajandusega mitteseotud ettevõtlusega, ja 51% arvates on maapiirkonnas perspektiivikas töötada põllumajandusega mitte seotud ettevõttes.**

Hinnangud maaettevõtluse perspektiivikusele ettevõtja seisukohast pole võrreldes varasemate uuringutega oluliselt muutunud (2015. aastal hindas maaettevõtlust ettevõtja jaoks perspektiivikaks tegevusvaldkonnaks 53% ja 2017. aastal 54% elanikest), kuid hinnangud valdkonna perspektiivikusele töövõtja seisukohast on langenud (2015. aastal pidas maaettevõtlust töövõtja jaoks perspektiivikaks 60% ja 2017. aastal 58% elanikest). Samas pole oluliselt kasvanud nende inimeste osakaal, kes peavad antud valdkonnas töötamist mitteperspektiivikaks, vaid suurenenud on selge seisukohata inimeste osakaal (Joonis 8).

Joonis 8. Kas Teie hinnangul on maaettevõtlus (v.a põllumajandus) perspektiivikus tegevusalana... (% , n=kõik vastajad)

Maapiirkonnas põllumajandusega mitteseotud ettevõtlusega tegelemist peavad perspektiivikaks keskmisest sagedamini eestlased (58%), maaelanikud (64%) ning põllumajanduse või maamajanduse valdkondadega isiklikult seotud olevad inimesed (62-63%). Mitteperspektiivikaks peavad antud ettevõtlusvaldkonda keskmisest sagedamini mitte-eestlased (40%), Kirde-Eesti (48%) või linnaliste asulate, eriti suurte linnade (v.a Tallinna) elanikud (48%).

Töötamist maapiirkonnas ettevõttes, mis ei tegele põllumajandusega, pidasid perspektiivikaks keskmisest sagedamini taas eestlased (58%), maaelanikud (62%) ning

põllumajanduse või maamajandusega isiklikult seotud olevad inimesed (65-66%), kuid ka Lääne-Eesti elanikud (62%). Mitteperspektiivikaks pidasid sellises valdkonnas töötamist keskmisest sagedamini taas mitte-eestlased (36%) ja Kirde-Eesti elanikud (45%), kuid ka inimesed, kelle leibkonna keskmine netosissetulek ühe leibkonnaliikme kohta ületas 800 eurot kuus (37%).

2. Teadlikkus maaelu arengukavast ning põllumajandus- ja maaelutoetustest

Antud teema raames kaardistati teadlikkust maaelu arengukavast ja põllumajandus- ja maaelutoetustest: kas inimesed on teadlikud, et põllumajanduse ja maaettevõtlike arendamiseks on võimalik taotleda Eesti riigilt või Euroopa Liidult toetust, kes saavad toetusi taotleda, milliste tegevuste toetamist peetakse kõige olulisemaks ning kuidas hinnatakse maaelu arengukava raames antud toetuste kasutegurit.

2.1. Teadlikkus maaelu arengukavast

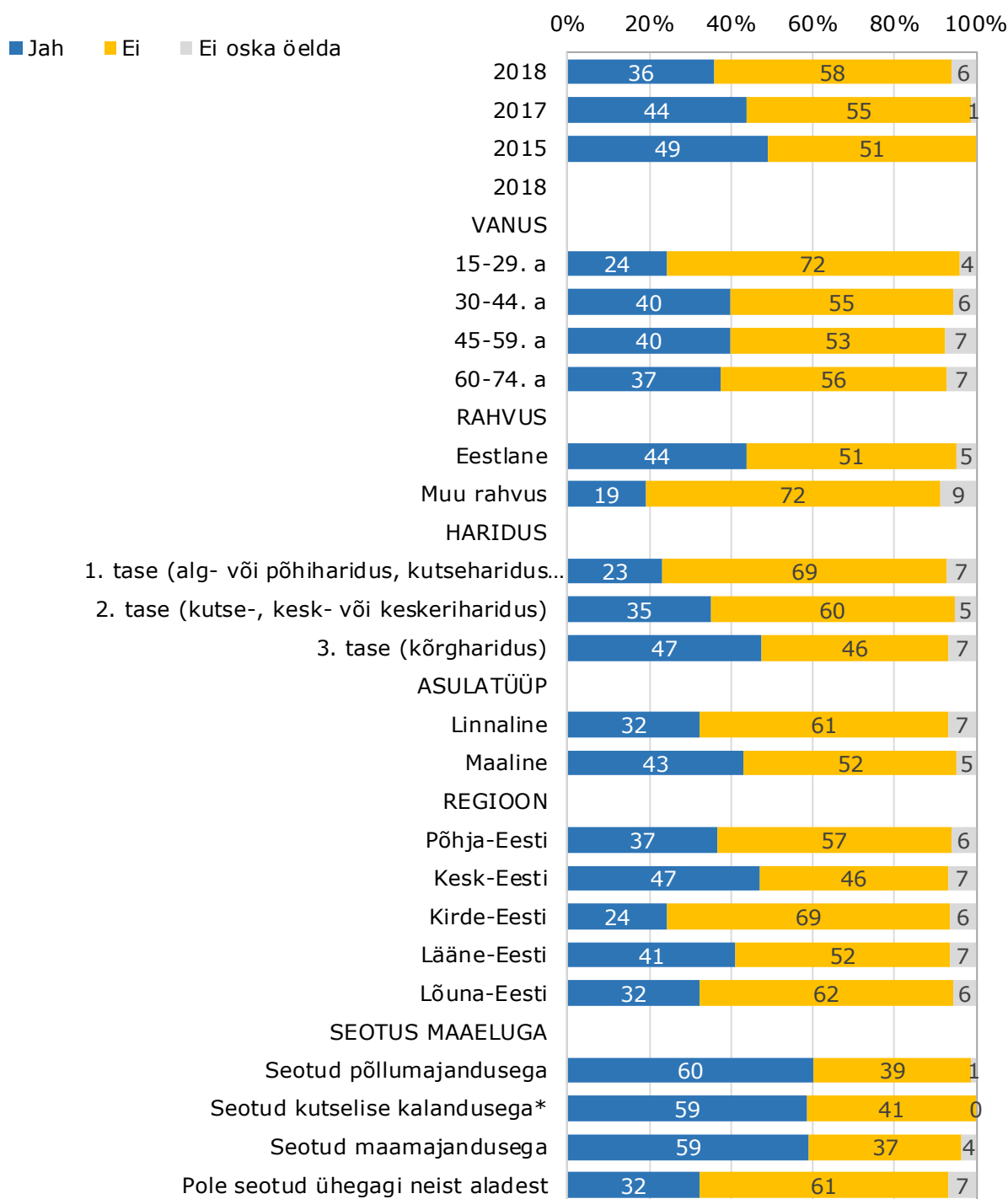
Maaelu arengukava (MAK) on strateegiline programmdokument, mille alusel jagatakse ELi põllumajanduse ja maaelu arengu toetusi. Praeguseks on Eestis koostatud juba neljas maaelu arengukava, mis hõlmab perioodi 2014-2020. Sellele eelnesid liitumiseelse programmi SAPARD tarbeks loodud maaelu arengukava ning lõppenud perioodide 2004-2006 ja 2007-2013 arengukavad.⁴

Maaelu arengukavast on 2018. aasta uuringu andmetel teadlik 36% elanikest.

Ajalises võrdluses on maaelu arengukavast teadlike inimeste osatähtsus pidevalt vähenenud: 2015. aastal oli MAK-ist teadlik 49% ja 2017. aastal 44% elanikest (Joonis 9).

MAK-ist teadlike inimeste osatähtsus on keskmisest kõrgem eestlaste (44%), Kesk-Eestis (47%) või maal elavate inimeste (43%), 3. taseme haridusega (47%), ettevõtja/juhi/tippspetsialistina töötavate (51%), enam kui 1000-eurose isikliku netosissetulekuga (48%) või mõne maaelu valdkonnaga – kas põllumajanduse, kutselise kalanduse või maamajandusega – isiklikult seotud olevate inimeste seas (59%). Keskmisest madalam on teadlikkus MAK-ist 15-29aastaste (24%), mitte-eestlaste (19%), 1. taseme haridusega inimeste (23%), lihttöölise (24%), õpilaste/üliõpilaste (17%), pensionäride (29%), Kirde-Eestis (19%), Tallinnas (30%) või teistes suuremates linnades (27%) elavate inimeste, ilma isikliku sissetulekuta (18%) või kuni 400-eurose isikliku netosissetulekuga (26%) või maaeluga seotud tegevusvaldkondadega isiklikult mitte seotud inimeste seas (32%).

⁴ Allikas: https://elik.nlib.ee/k-v-andmebaas/page/6/?kv_id=583&show_all=1

Joonis 9. Kas Te olete kuulnud maaelu arengukavast? (% , n=kõik vastajad)

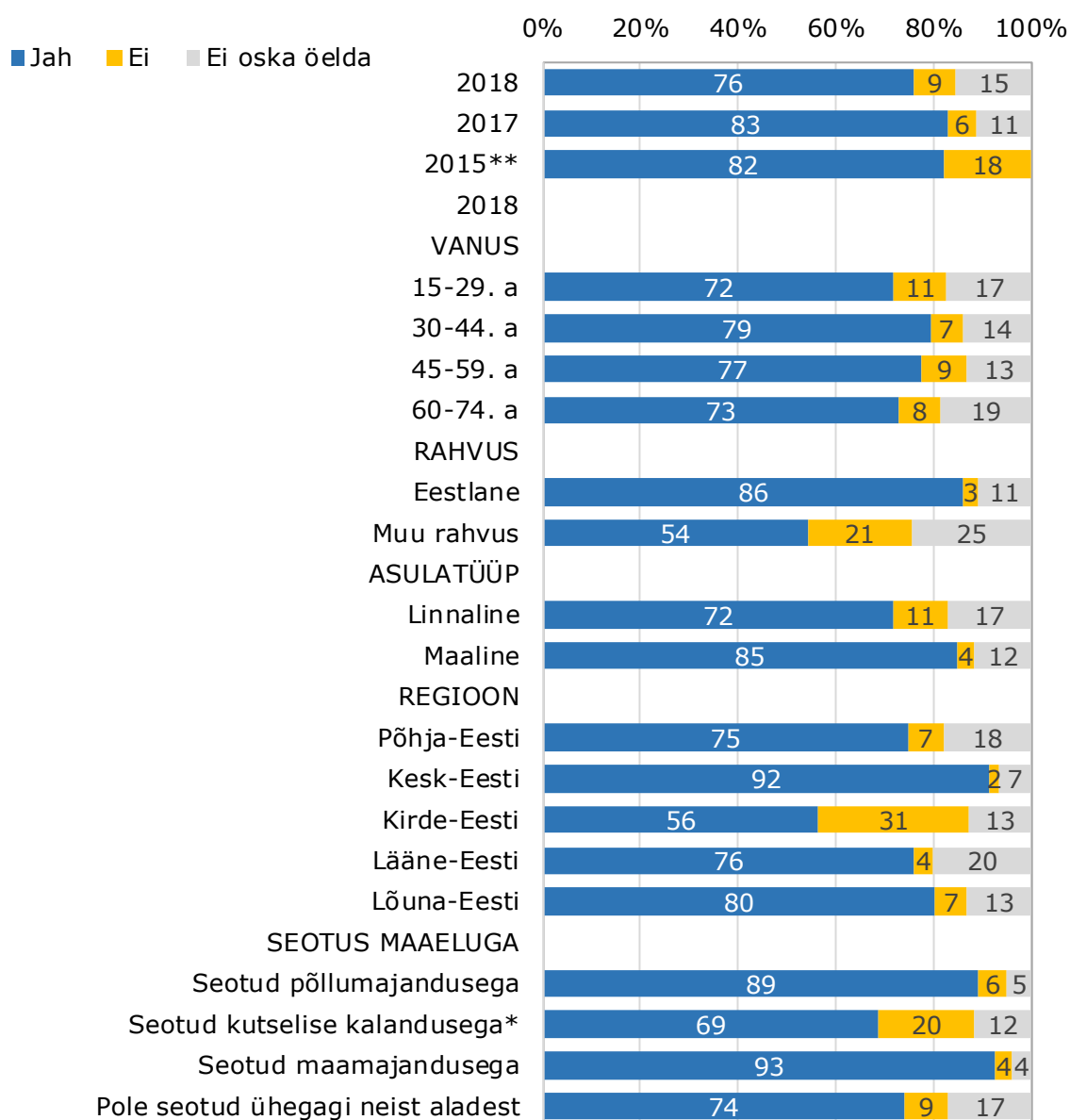
* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

2.2. Teadlikkus toetuse taotlemise võimalusest

Võrreldes varasemate uuringutega on vähenenud elanike teadlikkus sellest, et põllumajanduse ja maaettevõtluse arendamise eesmärgil on võimalik taotleda toetusi. **2018. aastal teadis toetuste taotlemise võimalusest 76% elanikest, varasemates uuringutes vastavalt 82-83%** (Joonis 10).

Taustrühmade võrdluses on toetuste taotlemise võimalusest keskmisest sagedamini teadlikud eestlased (86%), Kesk-Eestis (92%) või maalistes asulates elavad (85%), 3. taseme haridusega (83%), enam kui 650-eurose isikliku netosisissetulekuga (85%), ettevõtja/juhi/tippspetsialistina töötavad (83%) või põllumajanduse/maamajanduse valdkondadega isiklikult seotud inimesed (vastavalt 89% ja 93%). Keskmisest madalam on teadlikkus toetuste taotlemise võimalusest mitte-eestlaste (teab 54%), Kirde-Eesti (56%) või linnaliste asulate elanike (72%), eriti pealinna ja teiste suuremate linnade elanike seas (67-69%), lihttöölise (60%), pensionäride (69%) või kuni 400-eurose isikliku netosisissetulekuga inimeste seas (64%).

Joonis 10. Kas põllumajanduse ja maaettevõtluse arendamiseks on Teile teadaolevalt võimalik taotleda Eesti riigilt/Euroopa Liidult toetust? (% , n=kõik vastajad)

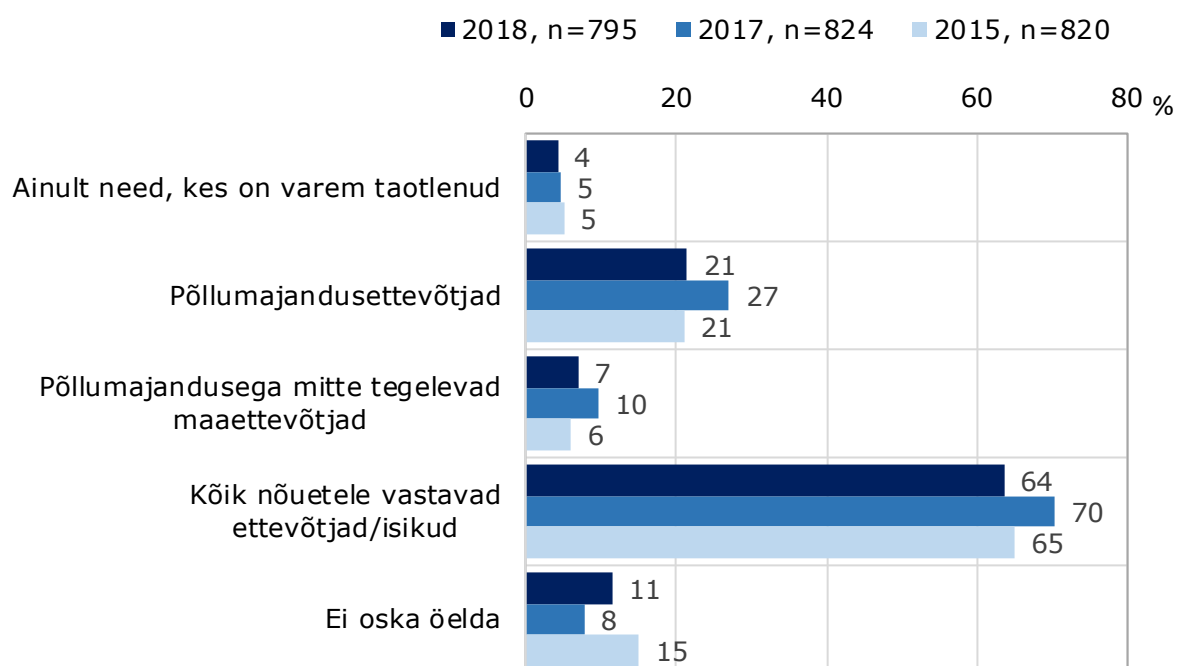
* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

** 2015. aastal puudus ankeedis „ei oska öelda“ vastusevariant.

Elanikest, kes teavad toetuse taotlemise võimalusest, on 64% teadlik, et põllumajandus- ja maaelutoetusi on võimalik taotleda kõigil nõuetele vastavatel ettevõtjatel või isikutel. 2017. aastal oli teadlikkus sellest pisut kõrgem (teadis 70% küsitletutest), kuid 2015. aastal samal tasemel, mis 2018. aasta uuringus (65%) (Joonis 11).

Sellest, et põllumajandus- ja maaelutoetusi on võimalik taotleda kõigil nõuetele vastavatel ettevõtjatel/isikutel, on keskmisest sagedamini teadlikud Lääne-Eesti vastajad (78%), keskmisest harvemini aga mitte-eestlastest vastajad (52%) (vastajatena on siin piiritletud sihtrühm, kes oli teadlik sellest, et põllumajanduse ja maaettevõtluse arendamiseks on võimalik taotleda toetusi).

Joonis 11. Kes saavad Teile teadaolevalt taotleda põllumajandus- ja maaelutoetusi (% , n=vastajad, kes on teadlikud toetuste taotlemise võimalusest)

2.3. Toetuste rahastusallikad

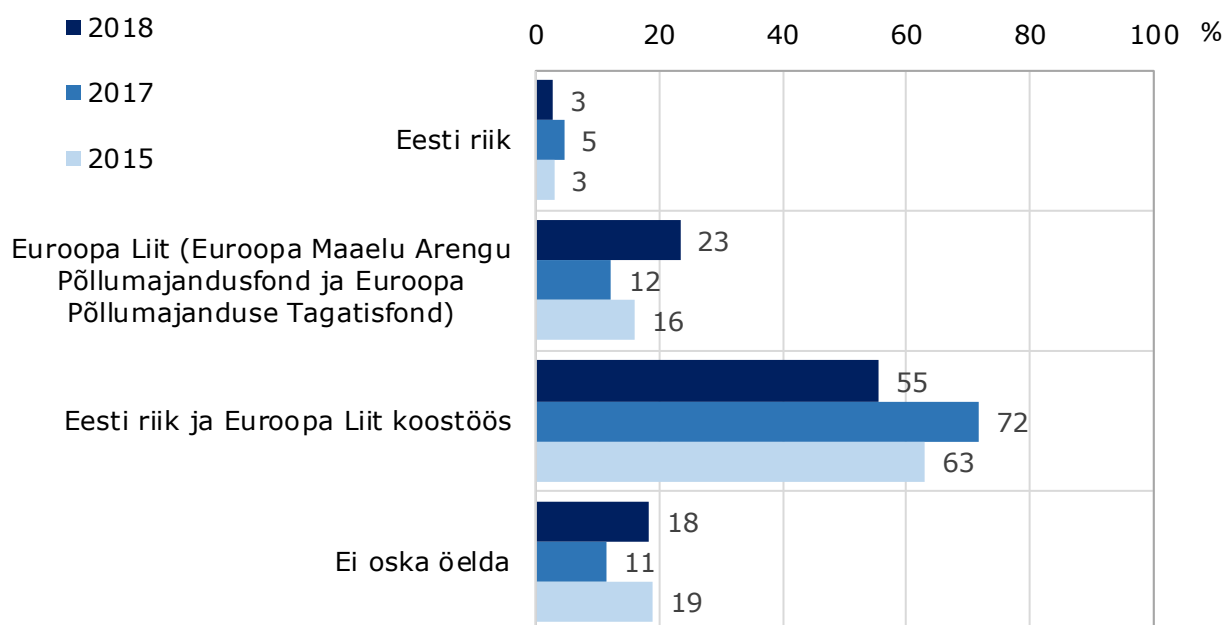
Vastajailt küsiti ka seda, kes talle teadaolevalt rahastab põllumajandus- ja maaelutoetusi- kas Eesti riik, Euroopa Liit (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond) või Eesti riik ja EL koostöös.

Seda, et nimetatud toetusi rahastavad Eesti riik ja EL koostöös, teadis 55% elanikest. Seda on oluliselt vähem kui varasemates uuringutes – 2015. aastal oli sellest, et põllumajandus- ja maaelutoetusi rahastavad Eesti riik ja EL koostöös, teadlik 63% ja 2017. aastal 72% elanikest (Joonis 12).

2018. aastal arvas 23% elanikest, et põllumajandus- ja maaelutoetusi rahastab (ainult) Euroopa Liit (võrreldes varasemate uuringutega on see arvamus sagenenud) ja 3% pidas (ainsaks) toetuste rahastusallikaks Eesti riiki. Küsitletutest 18 protsendil puudus antud teemal selge arvamus.

Teadlikkus sellest, et põllumajandus- ja maaelutoetusi rahastavad Eesti riik ja Euroopa Liit koostöös, on keskmisest kõrgem eestlaste (teab 62%), Kesk- või Lõuna-Eesti (vastavalt 65% ja 63%) või väikelinnade elanike (63%), 3. taseme haridusega (66%) või enam kui 650-eurose isikliku netosisissetulekuga inimeste (64%) ning ettevõtjate/juhtide/tippspetsialistide seas (63%). Keskmisest harvemini on sellega kursis 15-29aastased (49%), mitte-eestlased (41% teab), Kirde-Eesti (39%) või suurte linnade (v.a pealinna) elanikud (46%), 1. taseme haridusega (46%) või kuni 400-eurose isikliku netosisissetulekuga inimesed (47%).

Joonis 12. Kas põllumajandus- ja maaelutoetusi rahastab Teile teadaolevalt...? (% , n=kõik vastajad)

2.4. Teadlikkus LEADER-toetustest

LEADER on Euroopa Liidu ühenduse algatusprogramm, mille eesmärk on edendada kohalikku elu maapiirkonnas läbi kohaliku tasandi koostöö, aidates luua kohalikel partnerlustel põhinevaid maaelu arengustrateegiaid. LEADER-toetusi jagatakse Eesti maaelu arengukava 2014–2020 raames ning nende eesmärk on edendada kohalikku algatust.⁵

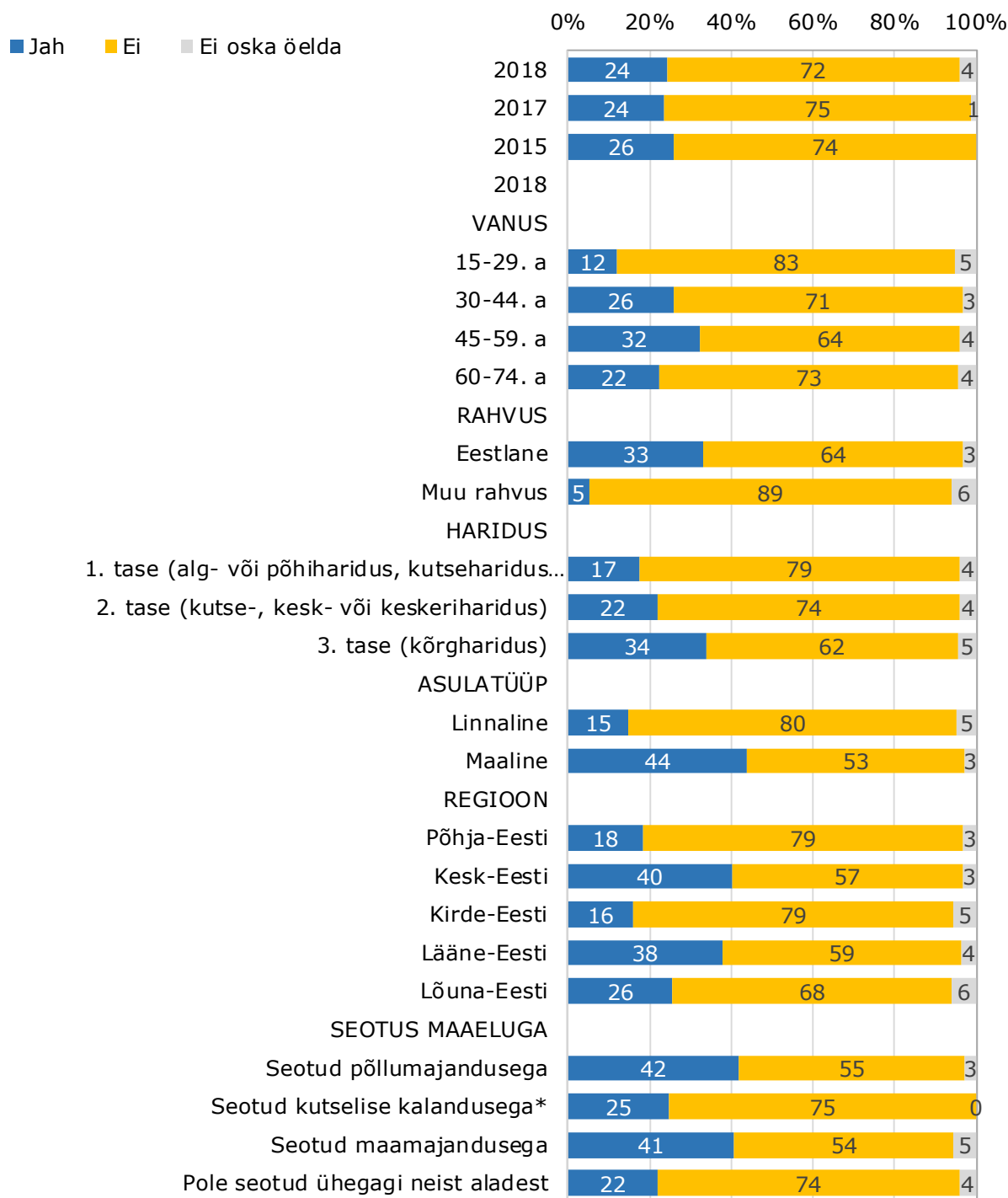
LEADER-toetustest on kuulnud 24% elanikest. Varasemates uuringutes on antud näitaja olnud sarnane (Joonis 13).

Keskmisest kõrgem on LEADER-toetustest teadlike inimeste osatähtsus 45-59aastaste (32%), eestlaste (33%), Kesk- või Lääne-Eesti (40% ja 38%) või maaliste asulate elanike (44%), 3. taseme haridusega (34%), ettevõtja/juht/tippspetsialistina töötavate (34%), põllumajanduse või maamajanduse valdkondadega isiklikult seotud olevate (41-42%) või MAK-ist kuulnud inimeste seas (45%). Teadlikkus LEADER-toetustest on keskmisest madalam 15-29aastaste (12%), mitte-eestlaste (5%), Põhja- või Kirde-Eesti (vastavalt 18%

⁵ Allikas: <https://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/maettevotlus-ja-maaelu/leader>

ja 16%), linnaliste asulate (15%), eriti Tallinna või muude suuremate linnade elanike (vastavalt 12% ja 10%), 1. taseme haridusega (17%), õpilaste/üliõpilaste (11%), ilma isikliku sissetulekuta (12%) või MAK-ist mitte teadlike inimeste seas (12%).

Joonis 13. Kas Te olete kuulnud LEADER-toetustest? (% , n=kõik vastajad)

* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

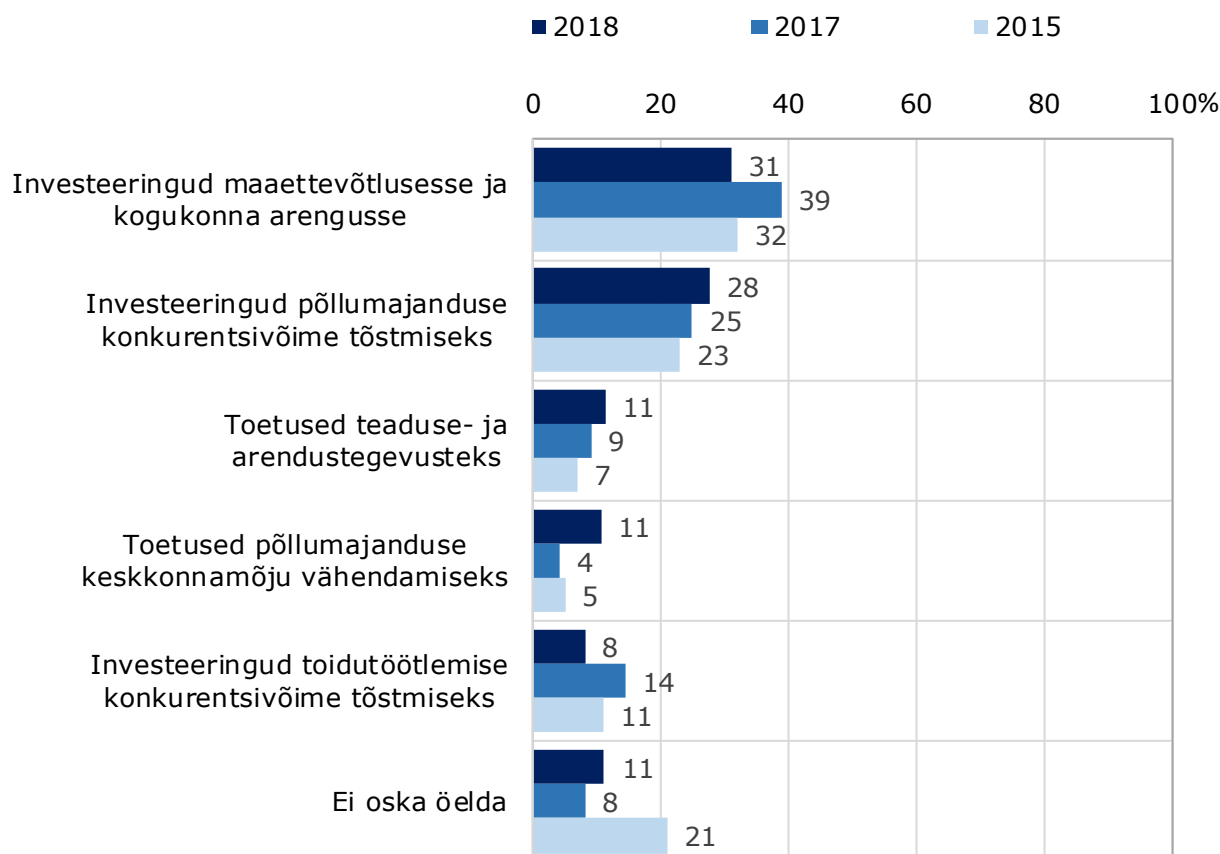
2.5. Toetatavate valdkondade olulisus

Järgnevalt esitati kõigile vastajaile loetelu viie tegevusvaldkonnaga ja paluti järjestada valdkonnad lähtuvalt sellest, mille toetamist peab vastaja olulisemaks.

Kõige olulisemaks toetusvaldkonnaks pidasid elanikud 2018. aastal sarnaselt varasematele uuringutele **investeeringuid maaettevõtlusesse ja kogukonna arengusse** (2018. aastal peab kõige olulisemaks 31%), kuid selle valdkonnaga pea võrdselt oluliseks on elanike silmis tõusnud ka **investeeringud põllumajanduse konkurentsivõime tõstmiseks** (kõige olulisemaks peab 28%). Harvem peetakse oluliseks suunata maaelutoetusi esmajoones teadus- või arendustegevustesse (kõige olulisemaks peab 11%), põllumajanduse keskkonnamõju vähendamisse (samuti 11%) või toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmisesse (vastavalt 8%). Võrreldes varasemate uuringutega on elanike silmis muutunud pisut olulisemaks toetada esmajoones põllumajanduse konkurentsivõime tõstmist, teadus- ja arendustegevusi ja põllumajanduse keskkonnamõju vähendamist, kuid varasemast pisut vähem oluliseks peetakse toetuste suunamist esmajoones toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmisesse (Joonis 14).

Taustrühmade võrdluses ilmnasid ka mõningad erinevused. Eesti rahvusest inimeste silmis oli kõige olulisemaks rahalist toetamist vajavaks valdkonnaks kõige sagedamini maaettevõtlus ja kogukonna areng (kõige olulisemaks pidas 35%), mitte-eestlaste arvates aga põllumajanduse konkurentsivõime tõstmine (33%). Võrreldes linnaelanikega tähtsustavad maaelanikud enam maaettevõtluse ja kogukonna arengu rahalist toetamist (linnaelanikest peab kõige olulisemaks 28% ja maaelanikest 38%).

Joonis 14. Milliseid maaeluga seotud tegevusi on kõige olulisem toetada? Kõige olulisemaks peetud tegevus (% , n=kõik vastajad)

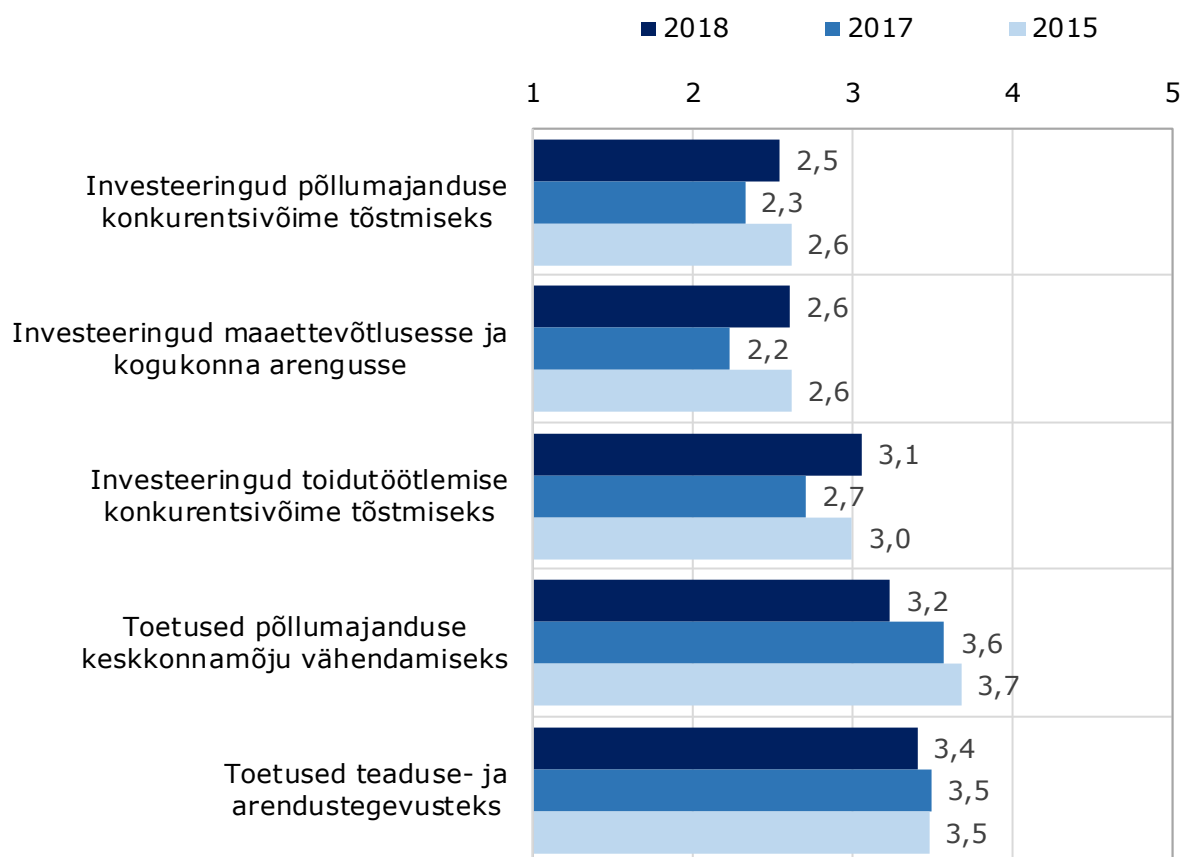

Võtmaks arvesse ka seda, kuidas järjestati valdkonnad olulisuse alusel teiseks, kolmandaks, neljandaks ja viiendaks, arvutati iga valdkonna puhul välja selle keskmine järjestus, st millisele positsioonile vastajad antud tegevusvaldkonna keskmiselt järjestasid. Tulemused kolme uuringulaine võrdlusena on esitatud [joonisel 15](#). Joonise lugemisel tasub arvestada, et skaala otspunkt 1 tähistab n-õ parimat tulemust (olukorda, kus kõik vastajad tunnistavad üksmeelselt antud valdkonna kõige olulisemaks) ning skaala otspunkt 5 kõige madalamat tulemust (olukorda, kus kõik vastajad tunnistavad üksmeelselt antud valdkonna võrreldes teistega kõige vähem oluliseks, st paigutavad antud valdkonna olulisuse alusel viiendale positsioonile).

Lähtuvalt keskmisest järjestusest nähtub valdkondade võrdlusest, et keskmiselt kõige enam tähtsustatakse toetuste suunamist investeeringutesse põllumajanduse konkurentsivõime tõstmiseks (keskmine hinne 2,5) või investeeringutesse maaettevõtlusesse ja kogukonna arengusse (keskmine hinne 2,6). Ka varasemates uuringutes on need olnud kaheks kõige olulisemaks valdkonnaks, mille toetamist peetakse vajalikuks.

Ülejäänud kolm valdkonda keskmise järjestustulemuse alusel üksteisest 2018. aastal märkimisväärselt ei erine. **Võrreldes varasemate uuringutega on elanike silmis kasvanud põllumajanduse keskkonnamõjude vähendamise valdkonna olulisus** – eelnevates uuringutes paigutus antud valdkond keskmisest järjestusest lähtuvalt 3,6 - 3,7 kohale, 2018. aastal aga 3,2 kohale.

Joonis 15. Milliseid maaeluga seotud tegevusi on kõige olulisem toetada? Tegevusvaldkondade järjestus lähtuvalt sellest, millisele kohale antud valdkond keskmiselt järjestus (aritmeetilised keskmised skaalal, kus 1=valdkond järjestati esimeseks kõige olulisemaks; 5=valdkond järjestati kõige vähem oluliseks, n=kõik vastajad)

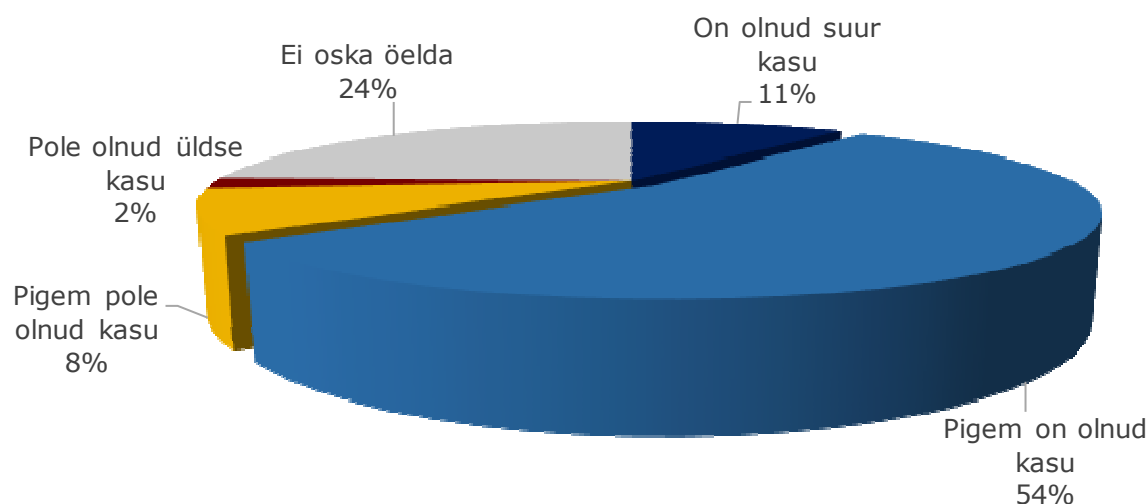
2.6. Hinnangud maaelu arengukava raames antud toetuste kasutegurile

Selgitamaks elanike hinnanguid MAK raames antud toetuste kasutegurile, esitati vastajaile küsimus: „Kas Teie arvates on viimase nelja aasta jooksul maaelu arengukava raames antud toetustest olnud Eesti maaelule kasu?”

Varasemates uuringutes on küsimus olnud sõnastatud pisut erinevalt. 2015. aastal küsiti vastajailt: „Kas alates 2007. aastast maaelu arengukava raames antud põllumajandus- ja maaelutoetused on Teie hinnangul aidanud kaasa Eesti põllumajanduse ja maaelu arengule?” ja 2017. aastal: „Kas Teie arvates perioodil 2014-2020 maaelu arengukavast tehtavad toetused on Eesti maaelule kasulikud?”.

2018. aastal arvas 65% elanikest, et MAK raames viimase nelja aasta jooksul antud toetustest on olnud Eesti maaelule kasu, sealjuures suurt kasu nägi toetustest tõusvat 11% elanikest. Pigem kasutuks või kasutuks hindas toetusi 11% elanikest ja 24% ei osanud arvamust avaldada (Joonis 16).

Joonis 16. Kas Teie arvates on viimase nelja aasta jooksul maaelu arengukava raames antud toetustest olnud Eestile kasu? (% , n=kõik vastajad)

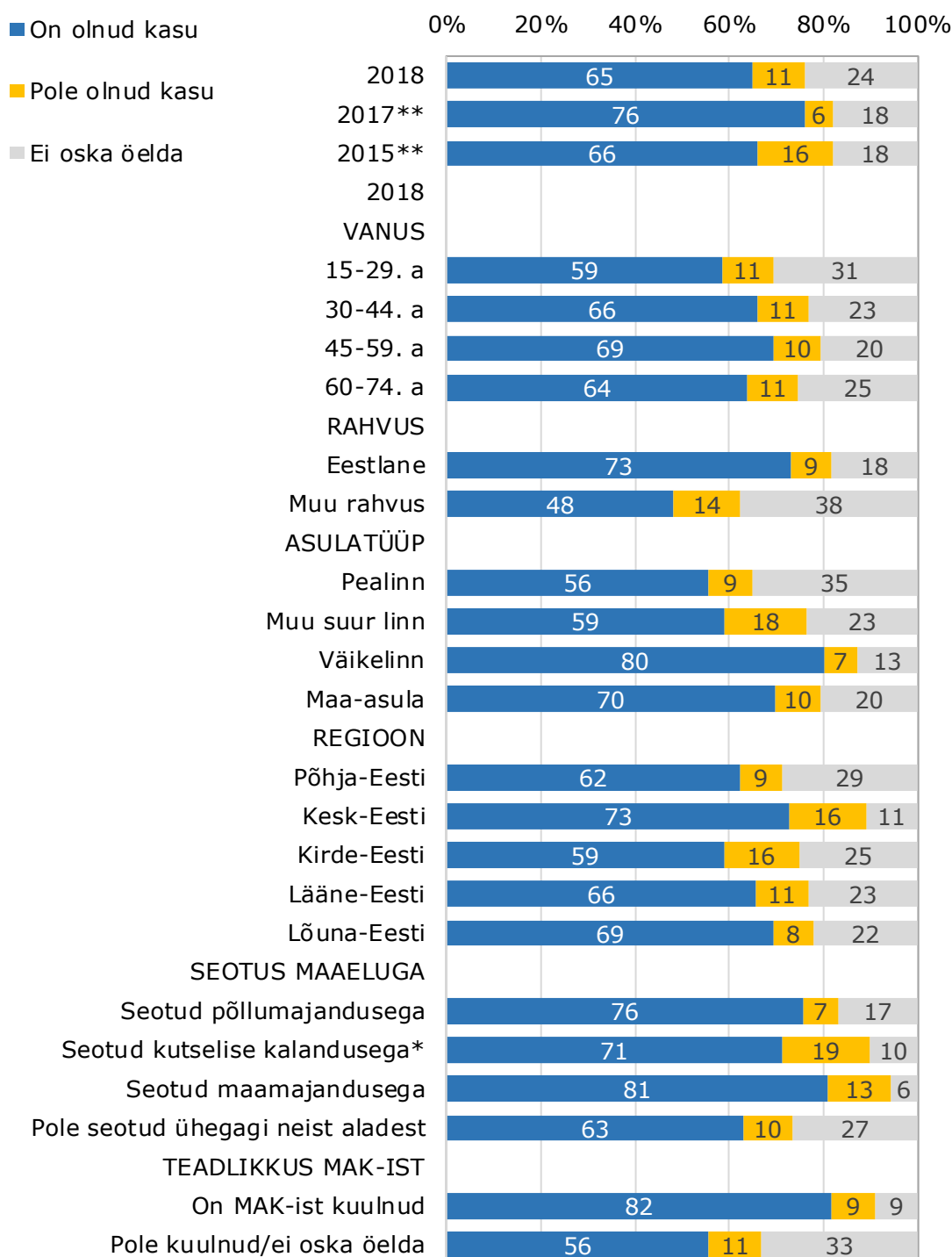

Tulenevalt sellest, et küsimuse sõnastus varasemates uuringutes on olnud erinev, pole tulemused otseselt võrreldavad ning peab arvestama võimalusega, et toimunud muutused võivad olla tingitud mitte niivõrd hoiakute muutumisest kui küsimuse sõnastuse muutmisest. Laias laastus olid elanike hinnangud MAK raames antavate toetuste kasulikkusele kõige positiivsemad 2017. aastal, mil toetusi hindas kasulikuks 76% küsitletutest. 2015. aasta tulemused sarnanesid üldjoontes 2018. aastale ([Joonis 17](#)).

2018. aastal hindasid MAK raames antavaid toetusi kasulikuks keskmisest sagedamini eestlased (73%), väikelinnade elanikud (80%), enam kui 650-eurose isikliku netosissetulekuga inimesed (73%), spetsialistid/ametnikud/isikuteenindajad (74%) ning inimesed, kes on isiklikult mõne maaelu valdkonnaga seotud (77%) või olid MAK-ist teadlikud (82%).

Kasutuks hindasid MAK-i raames antavaid toetusi keskmisest sagedamini suurte linnade (v.a Tallinna) elanikud (18%) ning oskustöölised/operaatorid (17%). Inimestest, kes MAK-ist eelnevalt kuulnud ei olnud, jättis kolmandik toetuste kasulikkuse küsimusele vastuse andmata.

Joonis 17. Hinnangud MAK raames antud toetuste (2017. aastal: antavate toetuste) kasulikkusele (% , n=kõik vastajad)

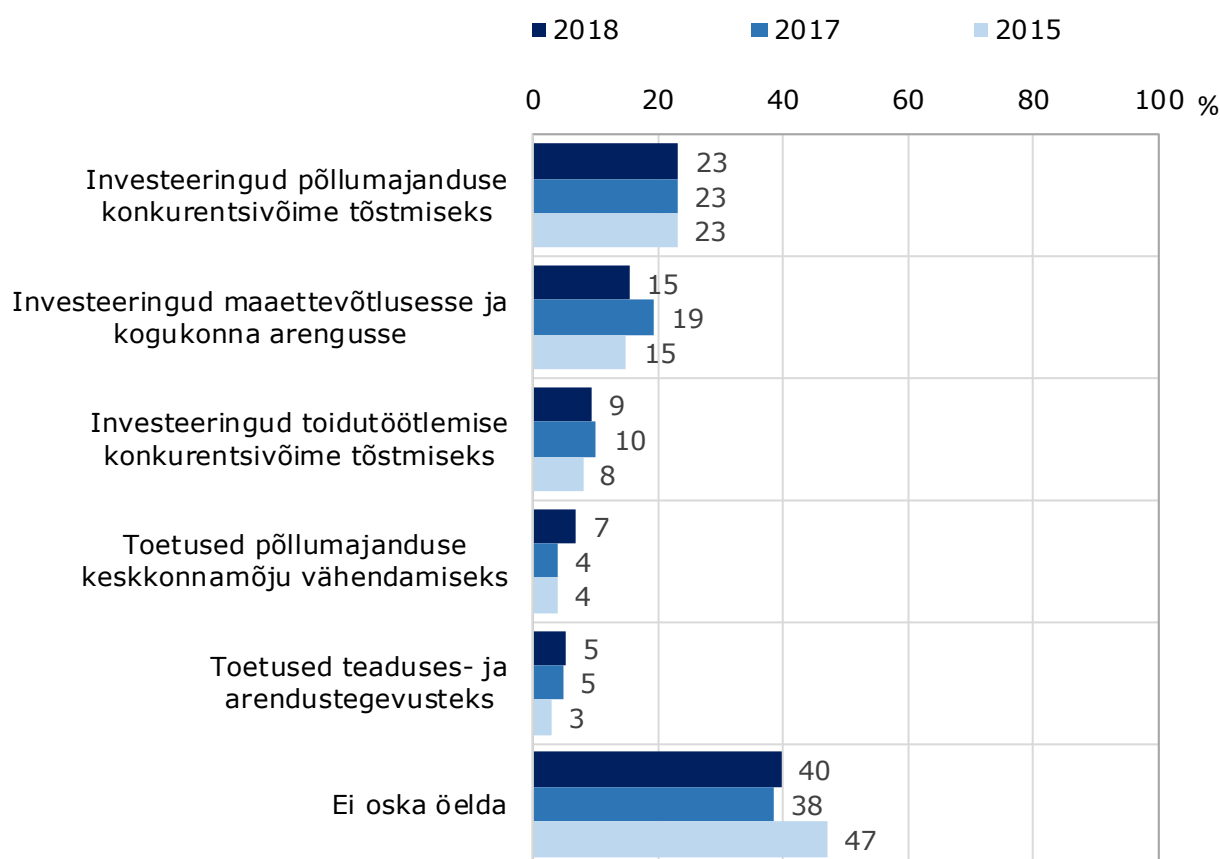
* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

** Küsimuse sõnastus on 2017. ja 2015. aasta uuringutes olnud erinev.

Lisaks küsiti vastajailt, milliste valdkondade toetamisest on olnud kõige rohkem kasu. Vastajaile esitati viis valdkonda ja paluti need järjestada tähtsuse alusel. Joonisel 18 on esitatud valdkonnad, mille vastajad järjestasid esimeseks, st mille toetamisest nähakse olevat tõusnud kõige enam kasu.

Sarnaselt varasematele uuringutele arvati kõige sagedamini, et suurim kasu on olnud **põllumajanduse konkurentsivõime tõstmise toetamisest** (nii käesolevas kui varasemates uuringutes 23% küsitletutest) või **maaettevõtluse ja kogukonna arengu toetamisest** (2018. aastal 15%, varasemalt 15-19%). Need olid ka valdkondadeks, mille toetamist hindasid elanikud kõige olulisemaks. Harvem nähti suurimat kasutegurit toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmise toetamisest (2018. aastal 9%, varasemalt 8-10%), põllumajanduse keskkonnamõju vähendamise toetamisest (2018. aastal 7%, varasemalt 4%) või teaduse- või arendustegevuste toetamisest (2018. aastal 5%, varasemalt 3-5%). Märkimisväärne osa küsitletutest – 2018. aastal 40% ja varasemalt 38-47% - ei osanud toetuste kasutegurit valdkondade lõikes hinnata.

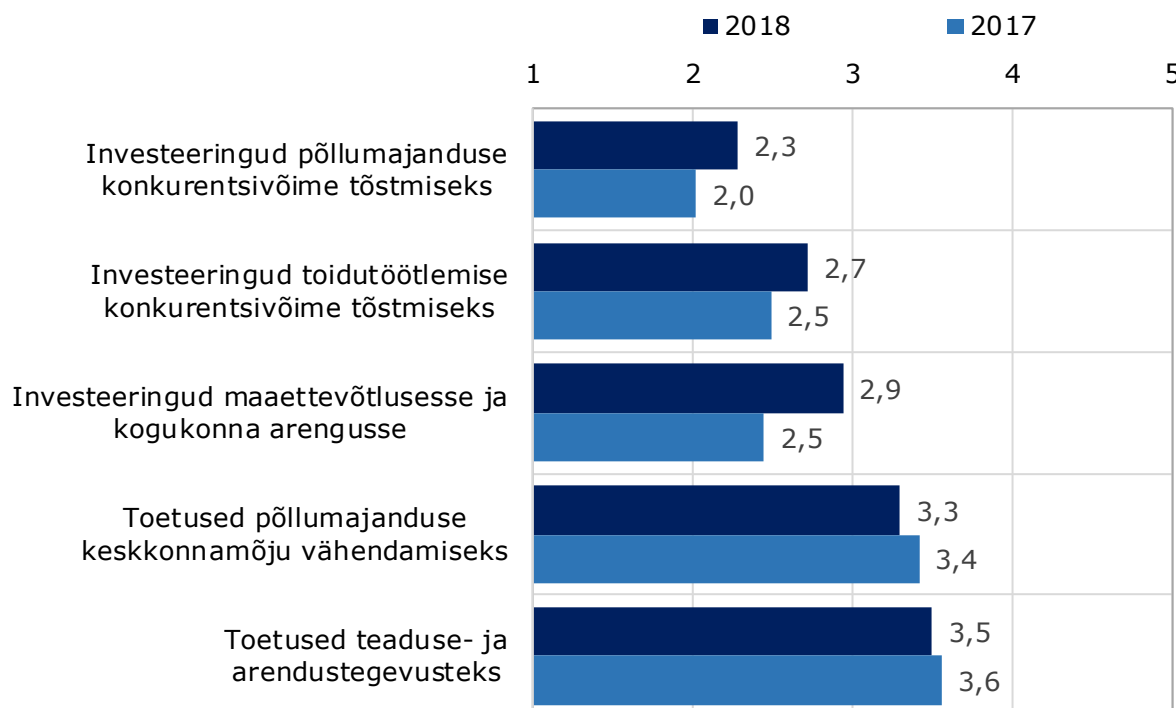
Joonis 18. Millistest maaelutoetustest on olnud kõige rohkem kasu? Valdakond, mille toetamisest nähakse olevat tõusnud kõige suuremat kasu (% , n=kõik vastajad)

Võtmaks arvesse ka seda, kuidas reastati valdkonnad toetustest tõusnud kasuteguri alusel teiseks, kolmandaks, neljandaks ja viiendaks, arvutati iga valdkonna puhul välja selle keskmine järjestus, st millisele positsioonile vastajad antud tegevusvaldkonna keskmiselt järjestasid. Ajaline võrdlus on [joonisel 19](#) toodud vaid 2017. aastaga, kuna 2015. aasta kohta puuduvad täielikud võrdlusandmed. Ka keskmiste võrdlemisel on näha, et keskmiselt kõige enam kasu on inimeste arvates tõusnud investeeringutest põllumajanduse konkurentsivõime tõstmisesse, järgmisena investeeringutest toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmisesse või maaettevõtlusesse ja kogukonna arengusse, keskmiselt kõige vähem on inimeste arvates

aga kasu toonud toetused põllumajanduse keskkonnamõju vähendamisse või teadus- ning arendustegevustesse.

Joonis 19. Millisest maaelutoetustest on olnud kõige rohkem kasu? Tegevusvaldkondade järjestus lähtuvalt sellest, millisele kohale antud valdkond keskmiselt järjestus (aritmeetilised keskmised skaalal, kus 1=valdkond järjestati esimeseks kõige olulisemaks; 5=valdkond järjestati kõige vähem oluliseks, n=kõik vastajad)

3. Kutselise kalanduse maine

Käesolevas peatükis antakse ülevaade elanike hinnangutest (elu)kutselise kalanduse mainele ja antud valdkonna perspektiivikusele ettevõtjate ja töövõtjate vaatepunktist.

3.1. Kutselise kalanduse maine

Kutselise kalanduse üldine maine

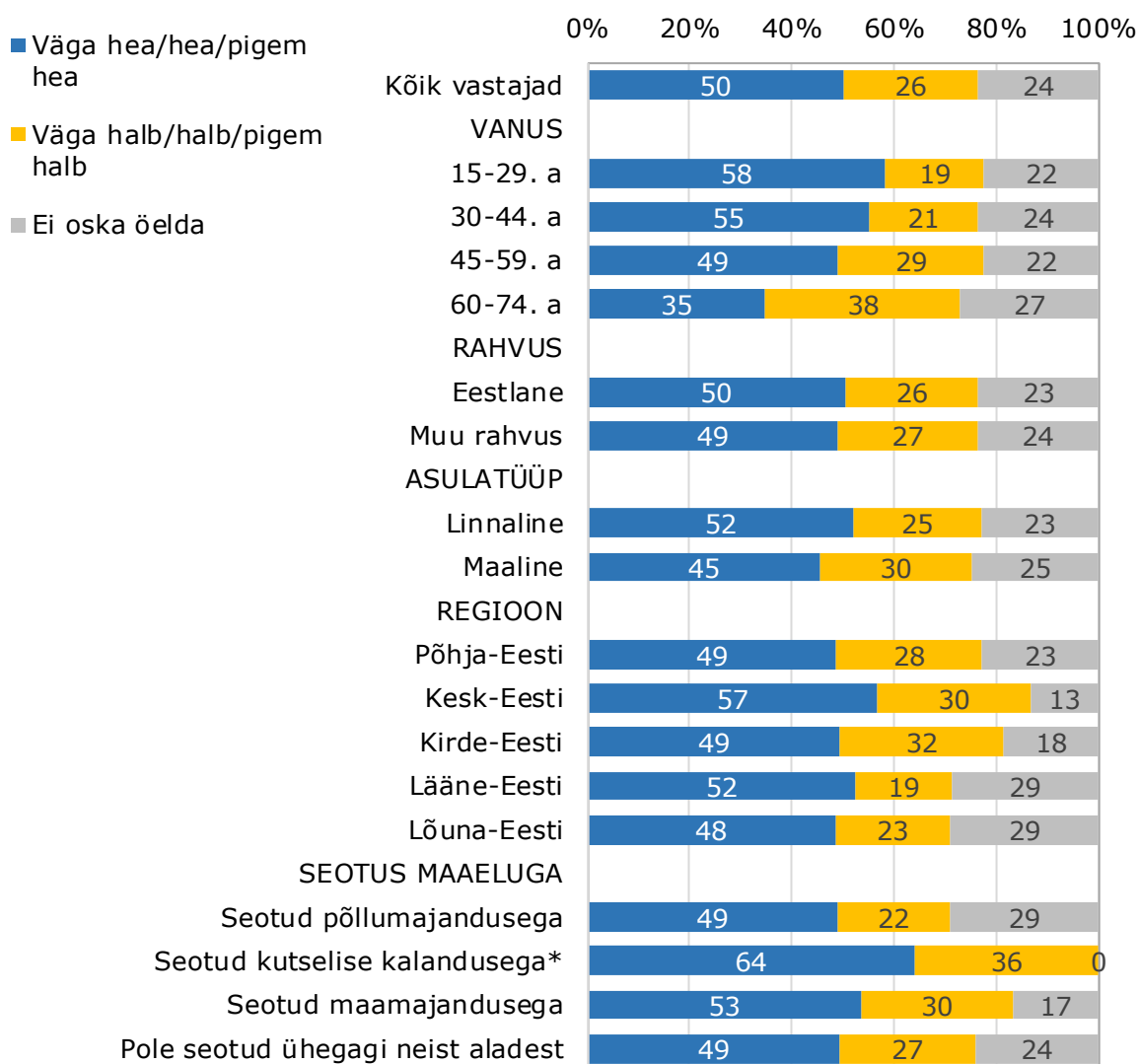
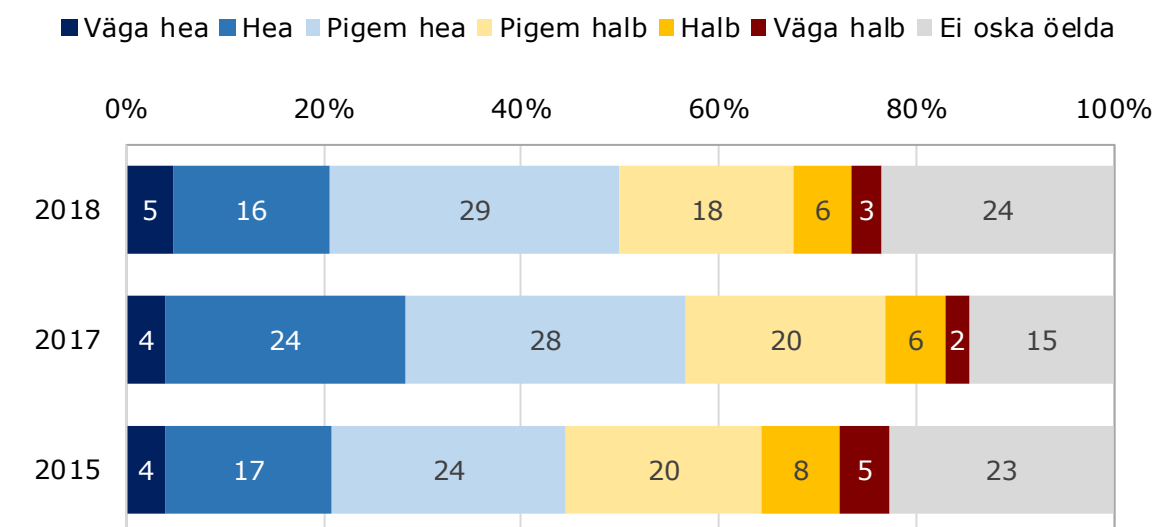
Kutselise kalanduse üldist mainet hindas 2018. aasta uuringus positiivselt 50% ja negatiivselt 26% elanikest. Võrreldes maaelu või põllumajanduse valdkonnaga oli kutselise kalanduse valdkonna puhul enam neid, kes valdkonna mainet hinnata ei osanud. Valdkonna mainele positiivse hinnangu andnute suhtarv kõigist sisulise hinnangu andnutest oli kutselise kalanduse valdkonna puhul siiski sama suur kui põllumajanduse valdkonna puhul. See tähendab, et jättes kõrvale selge arvamuseeta inimesed, on kutselise kalanduse ja

põllumajanduse maine Eesti elanike seas sarnane, kuid maaelu maine jääb madalamaks (Joonis 20).

Kolme uuringulaine võrdluses oli kutselise kalanduse maine madalaim 2015. aasta uuringus, mil valdkonna mainet hindas positiivselt 45% ja negatiivselt 33% küsitletutest. 2017. aasta uuringus oli positiivse hinnangu andnuid küll enam kui 2018. aastal (57%), kuid negatiivse hinnangu andnuid pea sama palju kui 2018. aastal (29%), mistõttu kokkuvõttes on positiivse hinnangu andnute suhtarv kõigist sisulise hinnangu andnutest aastatel 2018 ja 2017 sarnane.

Taustrühmade võrdluses on kutselise kalanduse mainele positiivse hinnangu andnute osatähtsus keskmisest kõrgem 15-29aastaste (58%), ettevõtjate/juhtide/tippspetsialistide (57%), õpilaste/üliõpilaste (62%) või enam kui 650-eurose isikliku netosissetulekuga inimeste seas (58%). Keskmisest sagedamini andsid kutselise kalanduse mainele negatiivse hinnangu 60-74aastased (38%) ja pensionärid (38%).

Joonis 20. Kuidas Te hindate (elu)kutselise kalanduse üldist mainet? (% , n=kõik vastajad)

* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

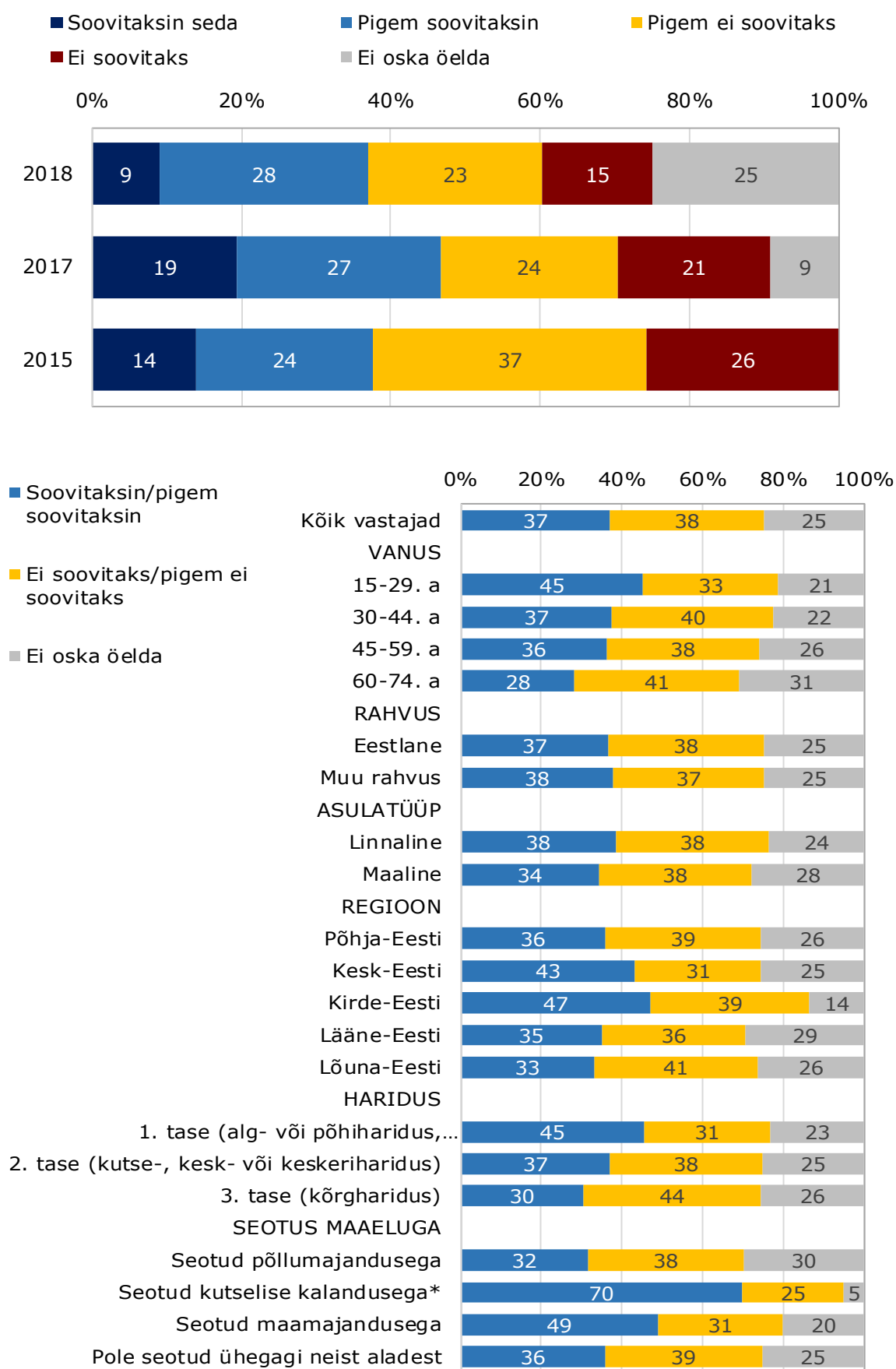
Kalandusvaldkonna soovitamine

Sarnaselt maaelu valdkonnale esitati ka kalandusvaldkonna kohta küsimus, kas juhul, kui mõni vastajale lähedane inimene plaaniks end selle valdkonnaga siduda, vastaja talle seda soovitaks või mitte.

Arvamused jagunesid siin võrdselt pooleks: **37% elanikest toetaks oma lähedase otsust end kalandusvaldkonnaga siduda ja 38% seda ei teeks.** Neljandik küsitletutest ei osanud antud küsimusele vastata, mida on oluliselt rohkem kui 2017. aasta uuringus (2015. aastal „ei oska öelda“- varianti ankeedis polnud). Elanike osakaal, kes olid valmis kalandusvaldkonda soovitama, oli 2017. aasta uuringus küll kõrgem kui 2018. aastal, kuid samas oli toona rohkem ka neid, kes antud valdkonna ei soovitaks, mistõttu kokkuvõttes on soovitajate suhtarv kõigist sisulise vastuse andnutest 2018. ja 2017. aasta uuringute võrdluses sarnane. Madalaim oli nimetatud suhtarv 2015. aasta uuringus, kuid samas võis juhtuda, et „ei oska öelda“ variandi puudumise tõttu andis osa vastajaist toona negatiivse hinnangu (Joonis 21).

Taustrühmade võrdluses on valmidus kalandusvaldkonda soovitada keskmisest kõrgem 15-29aastaste seas (45% soovitaks), Kirde-Eestis (47%) ja suurtes linnades (v.a pealinnas) (46%), 1. taseme haridusega inimeste (45%), õpilaste/üliõpilaste (55%) ning kutselise kalanduse valdkonnaga isiklikult seotud inimeste seas (70%, samas oli antud rühm valimis esindatud vaid 21 vastajaga). Kutselise kalanduse valdkonda mittesoovitavate inimeste osatähtsus on seevastu keskmisest kõrgem 3. taseme haridusega inimeste seas (44% ei soovitaks).

Joonis 21. Kui mõni Teile lähedane inimene plaaniks siduda end kalandusvaldkonnaga, siis kas Te soovitaksite seda või mitte? (% , n=kõik vastajad)

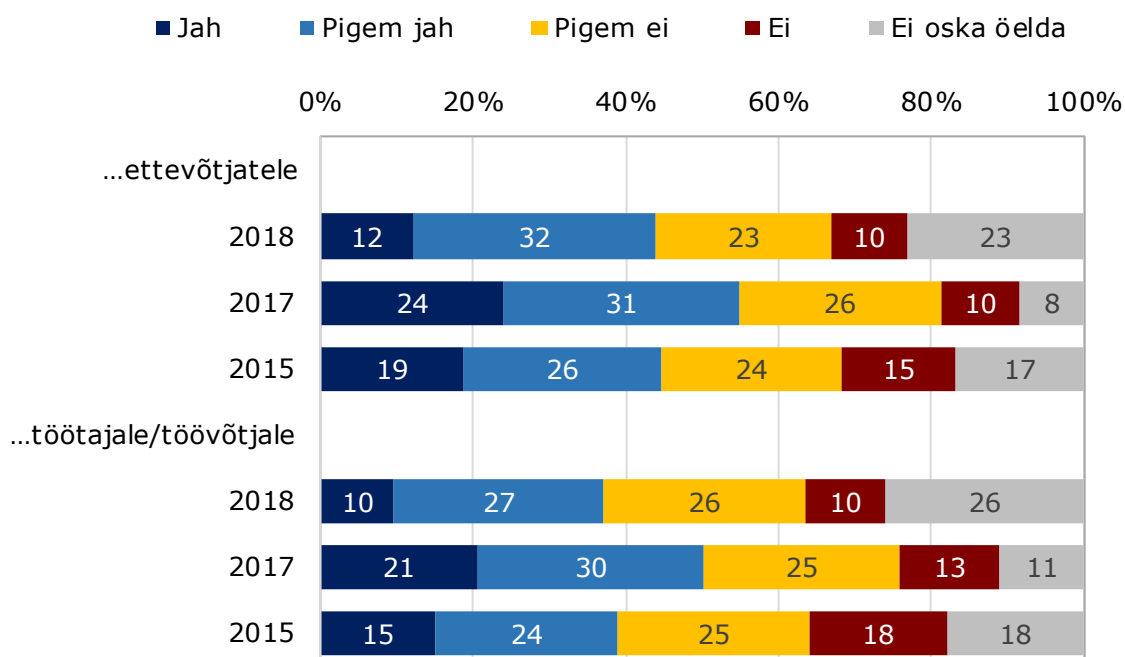

* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

Samuti küsiti vastajailt, kas kalandus on tema arvates ettevõtjatele ja töötajatele/töövõtjatele perspektiivikas tegevusala. Sarnaselt põllumajanduse valdkonnale hinnatakse ka kalanduse valdkonda sagedamini perspektiivikaks ettevõtjate jaoks, harvemini töövõtjate jaoks. Siiski jäävad hinnangud kalanduse perspektiivikusele pisut alla hinnangutele, mis anti põllumajanduse ja maaettevõtluse perspektiivikusele. **Ettevõtjatele perspektiivikaks peab kalandust 44% elanikest** (varasemates uuringutes 45-55%), **töövõtjate jaoks vastavalt 37%** (varasemates uuringutes 39-50%). Mitteperspektiivikaks peab kalandust ettevõtjate jaoks 33% elanikest (varasemalt 37-39%), töövõtjate jaoks aga 37% (varasemalt 39-43%). Võrreldes varasemate uuringutega on kasvanud nende vastajate osatähtsus, kes kalanduse perspektiivikust tegevusvaldkonnana hinnata ei oska, kuid langenud nende osakaal, kes peavad kalanduse valdkonda kindlalt perspektiivikaks (Joonis 22).

Seisukohal, et kalandus on ettevõtjale perspektiivikas tegevusala, olid keskmisest sagedamini mitte-eestlased (52%), Kirde-Eesti (56%) või suurte linnade (v.a Tallinna) elanikud (54%) ning lihttöölised (58%). Töövõtja jaoks perspektiivikaks peavad kalandust keskmisest sagedamini samuti mitte-eestlased (43%), Kirde-Eesti (54%) või suurte linnade (v.a pealinna) elanikud (50%), kuid ka õpilased ja üliõpilased (50%).

Joonis 22. Kas Teie hinnangul on kalandus perspektiivikas tegevusala... (% , n=kõik vastajad)

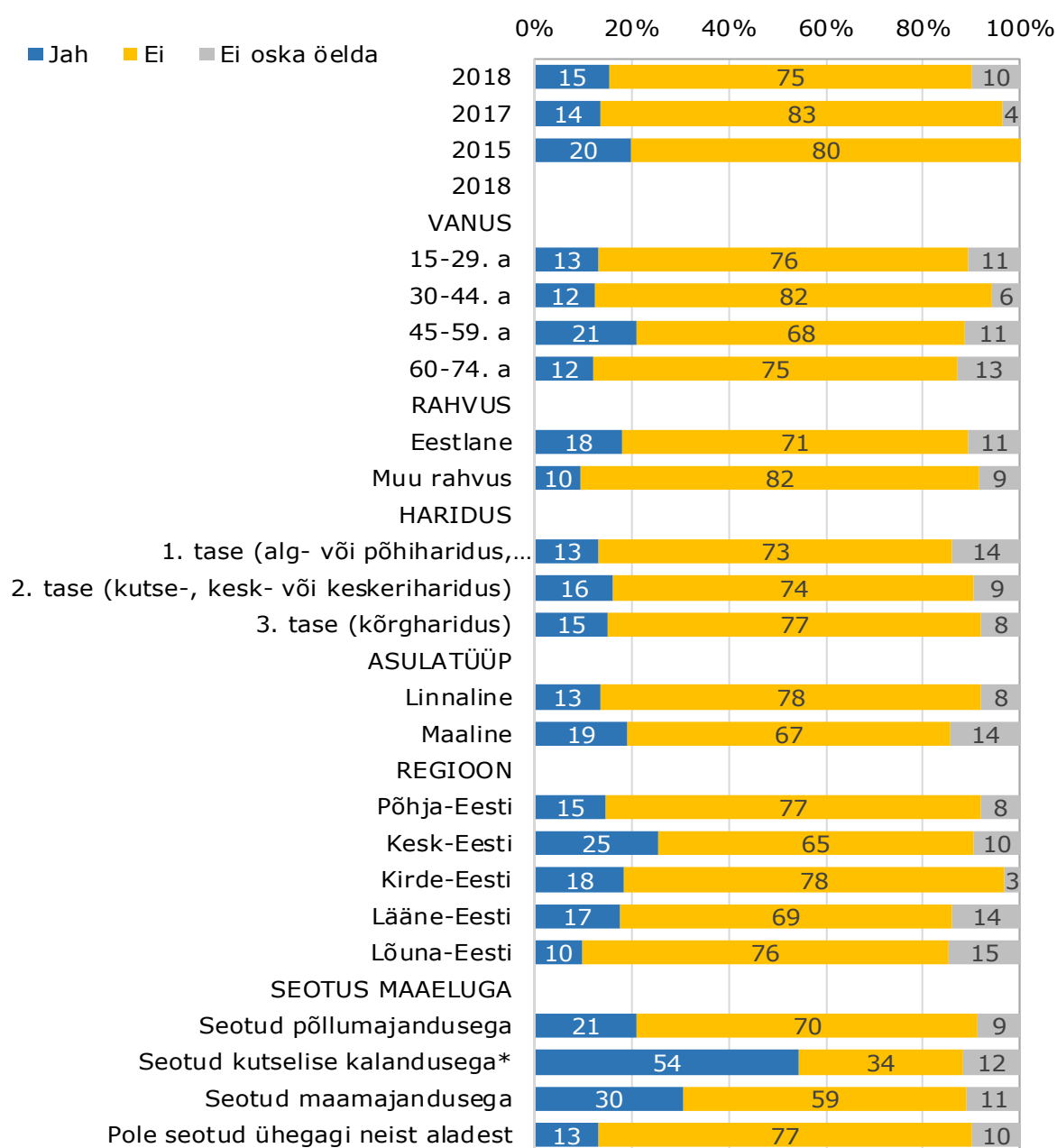
4. Euroopa Merendus- ja Kalandusfond

Viimase teemana kaardistati teadlikkust Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist, kalandussektorile antavatest toetustest ja hinnangutest nende toetuste kasutegurile.

4.1. Teadlikkus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist on kuulnud 15% elanikest, mida on praktiliselt sama palju kui 2017. aasta uuringus (toona 14%), kuid pisut vähem kui 2015. aastal (toona 20%). Keskmisest kõrgem on EMKF-st teadlike inimeste osatähtsus 45-59aastaste (21%), Kesk-Eesti elanike (25%) või kutselise kalanduse või maamajanduse valdkondadega isiklikult seotud inimeste seas (vastavalt 54% ja 30%). Keskmisest madalam on teadlikkus EMKF-st mitte-eestlaste (10%), Lõuna-Eesti (10%) või Tallinna elanike (12%), lihttöölise (8%), ilma isikliku sissetulekuta (8%) või maaelu valdkondadega isiklikult mitte seotud inimeste seas (13%) (Joonis 23).

Joonis 23. Kas Te olete kuulnud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist? (% , n=kõik vastajad)

* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

4.2. Toetuste rahastusallikad

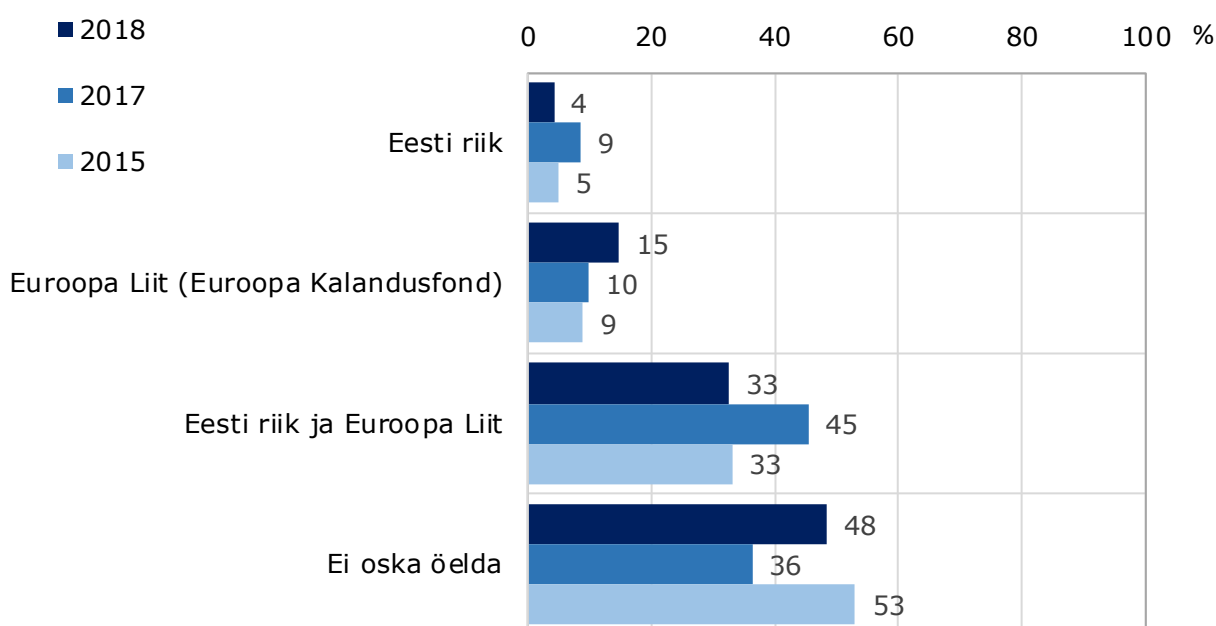
Vastajailt küsiti, kas neile teadaolevalt rahastab Eesti kalandussektorile antavaid toetusi Eesti riik, Euroopa Liit (Euroopa Merendus- ja Kalandusfond) või Eesti riik ja EL koostöös.

Seda, et Eesti kalandussektorile antavaid toetusi rahastavad Eesti riik ja EL koostöös, teadis 33% elanikest (põllumajandus- ja maaelutoetuste puhul teadis sellest 55% elanikest). 2015. aasta uuringus oli teadlikkus kalandussektori rahastusallikatest samal tasemel (33%), kuid 2017. aastal oluliselt kõrgem (45%). 2017. aasta uuring paistab silma ka selle poolest, et toona oli selge seisukohata inimeste osatähtsus küsitlusvalimis madalam kui võrreldavates uuringutes (2017. aastal 36%, 2018. ja 2015. aastal vastavalt 48% ja 53%) ([Joonis 24](#)).

Kolme uuringulaine võrdluses on kasvanud nende inimeste osatähtsus, kes peavad ainsaks rahastusallikaks Euroopa Kalandusfondi – varasemates uuringutes oli neid 9-10%, 2018. aastal aga 15%. Seda, et kalandussektorile antavaid toetusi rahastab ainult Eesti riik, arvab 2018. aastal 4% elanikest (varasemalt 5-9%).

Teadlikkus sellest, et Eesti kalandussektorile antavaid toetusi rahastavad Eesti riik ja Euroopa Liit koostöös, on keskmisest kõrgem eestlaste (teab 37%), Kesk- või Lõuna-Eesti elanike (vastavalt 45% ja 40%), 3. taseme haridusega (40%), enam kui 1000-eurose isikliku netosissetulekuga (41%), põllumajanduse/kutselise kalanduse valdkondadega isiklikult seotud olevate inimeste (44%) või EMKF-st kuulnute seas (54%). Keskmisest harvemini on sellega, et Eesti kalandussektorile antavaid toetusi rahastavad nii Eesti riik kui EL, kursis mitte-eestlased (23% teab), Põhja-Eesti elanikud (28%), pensionärid (26%) ning inimesed, kes pole EMKF-st kuulnud (29%).

Joonis 24. Kas Eesti kalandussektorile antavaid toetusi rahastab Teile teadaolevalt...? (% , n=kõik vastajad)

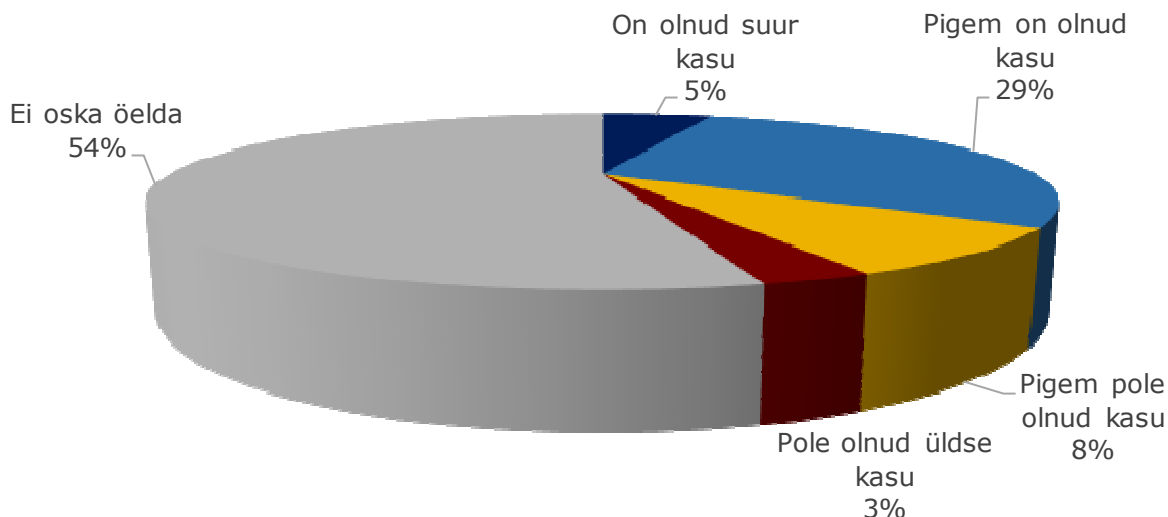
4.3. Hinnangud EMKF-st antud toetuste kasutegurile

Selgitamaks elanike hinnanguid EMKF-st antud toetuste kasutegurile, esitati vastajaile küsimus: „Kas Teie arvates on viimase nelja aasta jooksul Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist antud toetustest olnud Eesti kalandusele kasu?”

Varasemates uuringutes on küsimus olnud sõnastatud pisut erinevalt. 2015. aastal küsiti vastajailt: „Kas alates 2007. aastast Euroopa Kalandusfondist Eesti kalandussektorile antud toetused on Teie hinnangul aidanud kaasa Eesti kalanduse arengule?” ja 2017. aastal: „Kas perioodil 2014-2020 Euroopa Kalandusfondist tehtavad toetused on Eesti kalandusele Teie arvates kasulikud?”.

2018. aastal arvas 34% elanikest, et EMKF-st viimase nelja aasta jooksul antud toetustest on olnud Eesti kalandusele kasu, sealjuures suurt kasu nägi toetustest tõusvat 5% elanikest. Pigem kasutuks või kasutuks hindas toetusi 11% elanikest. Enam kui pooled (54%) küsitletutest ei osanud EMKF-st antud toetuste kasuteguri kohta arvamust avaldada (Joonis 25). (Võrdluseks: MAK raames viimase nelja aasta jooksul antud toetusi pidas Eesti maaelule kasulikeks 65% ja kasutuks 11% elanikest, samas kui 24% ei osanud arvamust avaldada).

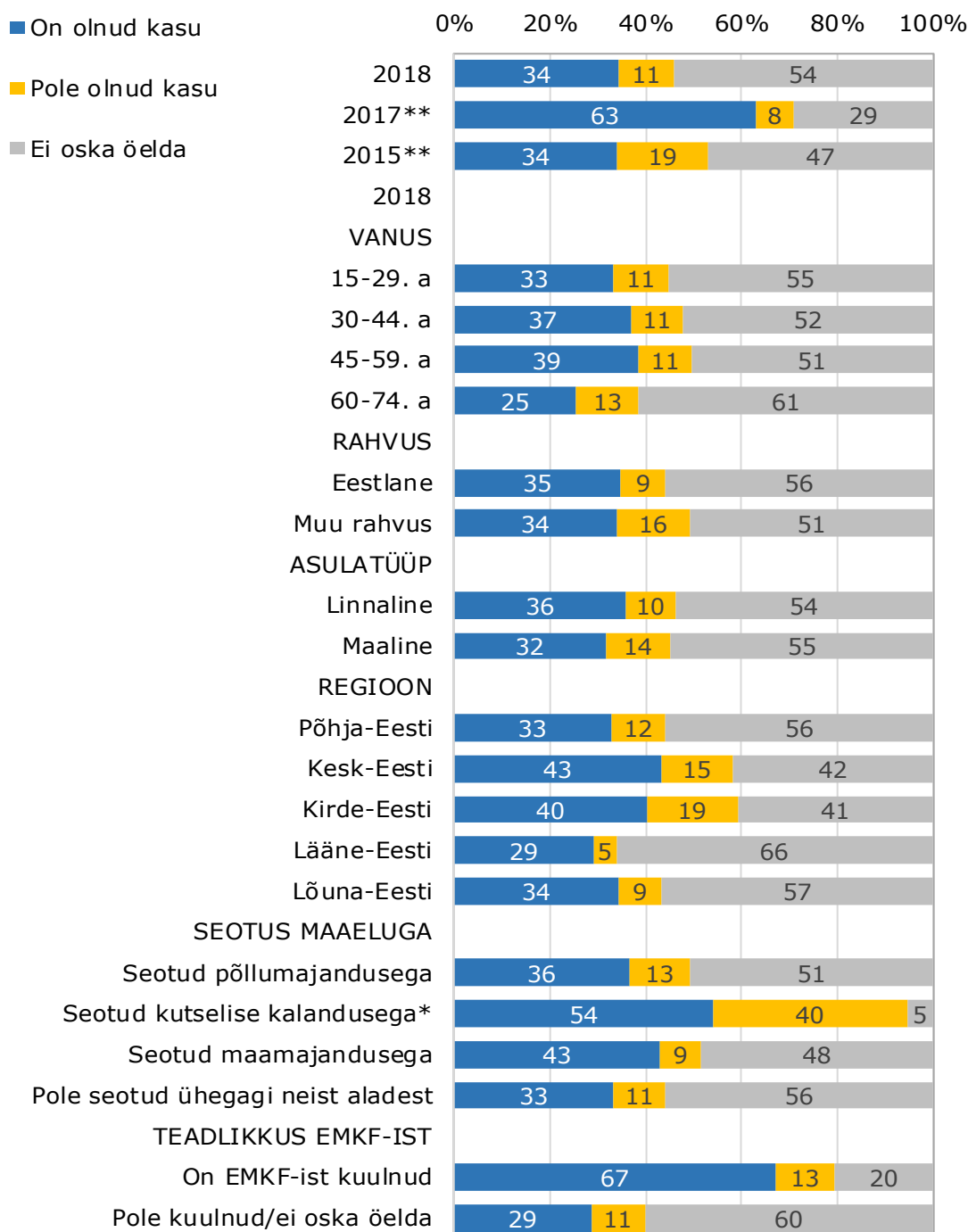
Joonis 25. Kas Teie arvates on viimase nelja aasta jooksul Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist antud toetustest olnud Eesti kalandusele kasu? (% , n=kõik vastajad)

Tulenevalt sellest, et küsimuse sõnastus varasemates uuringutes on olnud pisut erinev, pole tulemused otseselt võrreldavad ning toimunud muutuste puhul peab arvestama võimalusega, et need võivad olla tingitud mitte niivõrd hoiakute muutumisest kui küsimuse sõnastuse muutmisest. Ajalises võrdluses olid elanike hinnangud EMKF raames antavate toetuste kasulikkusele kõige kõrgemad 2017. aastal, mil toetusi hindas kasulikuks 63% küsitletutest. 2015. aastal hindas EMKF-st antud toetusi kasulikuks 34% elanikest, 19% arvates polnud toetustest kasu olnud ja 47% ei osanud arvamust avaldada. Seega oli toetusi kasulikuks pidavaid inimesi 2015. aastal sama palju kui 2018. aastal, kuid toetusi kasutuks hindavaid inimesi oli kolme aasta eest pisut rohkem (Joonis 26).

2018. aastal hindasid EMKF-st antavaid toetusi kasulikuks keskmisest sagedamini enam kui 650-eurose isikliku netosissetulekuga (41%) või EMKF-ist teadlikud inimesed (67%). Kasutuks hindasid EMKF-st antavaid toetusi keskmisest sagedamini mitte-eestlased (16%), Kirde-Eesti elanikud (19%) ning inimesed, kes on isiklikult seotud kutselise kalanduse valdkonnaga (40%, samas oli antud rühm valimis esindatud vaid 21 vastajaga). Inimestest, kes EMKF-ist eelnevalt kuulnud ei olnud, jättis 60% toetuste kasulikkuse küsimusele vastuse andmata.

Joonis 26. Hinnangud EMKF-st antud toetuste (2017. aastal: antavate toetuste) kasulikkusele (%) (n =kõik vastajad)

* Valim on üldistuste tegemiseks liiga väike (vähem kui 30 vastajat)

** Küsimuse sõnastus on 2017. ja 2015. aasta uuringutes olnud erinev.

LISA 1. EESTIKEELNE KÜSITLUSANKEET

Omnibuss
1000

Küsimustik koosneb iseseisvatest küsimuseplokkidest, mille tellijad ei ole üksteisega seotud.

Küsituleja nimi _____, töötõendi nr _____

1. Intervjuu toimumise koht:

- 1 Tallinn
- 2 Harjumaa
- 3 Hiiumaa
- 4 Ida-Virumaa
- 5 Jõgevamaa
- 6 Järvamaa
- 7 Läänemaa
- 8 Lääne-Virumaa
- 9 Põlvamaa
- 10 Pärnumaa
- 11 Raplamaa
- 12 Saaremaa
- 13 Tartumaa
- 14 Valgamaa
- 15 Viljandimaa
- 16 Võrumaa

2. Asulatüüp:

- 1 Pealinn
- 2 Suur linn (Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve)
- 3 Maakonnakeskus
- 4 Muu linn, alev
- 5 Alevik
- 6 Küla

3. Kui intervjuu toimub Tallinnas, siis linnaosa nimetus:

- 1 Põhja-Tallinn
- 2 Haabersti
- 3 Kesklinn
- 4 Kristiine
- 5 Lasnamäe
- 6 Pirita
- 7 Mustamäe
- 8 Nõmme

4. Valimipiirkond

5. Valimipunkti nr

6. Vastaja nr

7. Intervjuu toimumise kuupäev:

8. Intervjuu alguse kellaeg:

_____ tund ____ min

TAUST 1

0. Intervjuu läbiviimise keel:

- 1 Eesti
- 2 Vene

1. Sugu:

- 1 Mees
- 2 Naine

2. Vanus: _____ täisaastat

3. Teie rahvus:

- 1 Eestlane
- 2 Venelane
- 2 Muu

MAAELU

MAAELU PLOKIS MITTE NÄIDATA VASTUSEVARIANTE EKRAANILT!

1. Milline on Teie arvates Eesti maaelu maine? Kas ...

Väga hea	1
Hea	2
Pigem hea	3
Pigem halb	4
Halb	5
Väga halb	6
<i>Ei oska öelda</i>	99

2. Kui mõni Teie lähedane inimene plaaniks siduda end maaeluga, siis kas Te soovitaksite seda või mitte?

Soovitaksin seda	1
Pigem soovitaksin	2
Pigem ei soovitaks	3
Ei soovitaks	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

3. Kuidas Te hindate Eesti põllumajanduse üldist mainet?

Väga hea	1
Hea	2
Pigem hea	3
Pigem halb	4
Halb	5
Väga halb	6
<i>Ei oska öelda</i>	99

4. Kas Teie hinnangul on põllumajandus ettevõtjatele perspektiivikas tegevusala?

Jah	1
Pigem jah	2
Pigem ei	3
Ei	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

5. Kas Teie hinnangul on põllumajandus töötajale/töövõtjale perspektiivikas tegevusala?

Jah	1
Pigem jah	2
Pigem ei	3
Ei	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

6. Kuidas Te hindate Eesti maaettevõtluse (va põllumajandus) üldist mainet? Kas see on...

väga hea	1
hea	2
pigem hea	3
pigem halb	4
halb	5
väga halb	6
<i>Ei oska öelda</i>	99

7. Kas Teie hinnangul on maapiirkonnas perspektiivikas tegeleda ettevõtlusega, mis EI OLE seotud põllumajandusega?

Jah	1
Pigem jah	2
Pigem ei	3
Ei	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

8. Kas Teie hinnangul on maapiirkonnas perspektiivikas töötada ettevõttes, mis EI tegele põllumajandusega?

Jah	1
Pigem jah	2
Pigem ei	3
Ei	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

9. Kas põllumajanduse ja maaettevõtluse arendamiseks on Teile teadaolevalt võimalik taotleda riigilt/Euroopa Liidult toetust?

Jah	1
Ei	2
<i>Ei oska öelda</i>	99

KUI K9=1:

10. Kes saavad Teile teadaolevalt taotleda põllumajandus- ja maaelutoetusi? VÕIB MITU VASTUST

Ainult need, kes on varem taotlenud	1
Põllumajandusettevõtjad	2
Põllumajandusega mitte tegelevad maaettevõtjad	3
Kõik nõuetele vastavad ettevõtjad/isikud	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

KÕIK VASTAJAD:

11. Milliseid maaeluga seotud tegevusi on kõige olulisem toetada? Palun järjestage tegevused tähtsuse alusel, alustades kõige olulisemast. KAART 5

	Esimene (kõige olulisem)	Teine	Kolmas	Neljas	Viies
Investeeringud põllumajanduse konkurentsivõime tõstmiseks	1	1	1	1	1
Investeeringud toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmiseks	2	2	2	2	2
Toetused teaduse- ja arendustegevusteks	3	3	3	3	3
Toetused põllumajanduse keskkonnamõju vähendamiseks	4	4	4	4	4
Investeeringud maaettevõtlusse ja kogukonna arengusse	5	5	5	5	5

12. Kas Te olete kuulnud maaelu arengukavast?

Jah	1
Ei	2
<i>Ei oska öelda</i>	99

13. Kas põllumajandus- ja maaelutoetusi rahastab Teile teadaolevalt ... ÜKS VASTUS

Eesti riik	1
Euroopa Liit (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond)	2
Eesti riik ja Euroopa Liit koostöös	3
<i>Ei oska öelda</i>	99

14. Kas Teie arvates on viimase nelja aasta jooksul maaelu arengukava raames antud toetustest olnud Eesti maaelule kasu?

On olnud suur kasu	1
Pigem on olnud kasu	2
Pigem pole olnud kasu	3
Pole olnud üldse kasu	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

15. Millistest maaelutoetustest on olnud kõige rohkem kasu? Palun järjestage variandid tähtsuse alusel, alustades kõige olulisemast. KAART 5

	Esimene (kõige olulisem)	Teine	Kolmas	Neljas	Viies
Investeeringud põllumajanduse konkurentsivõime tõstmiseks	1	1	1	1	1
Investeeringud toidutöötlemise konkurentsivõime tõstmiseks	2	2	2	2	2
Toetused teaduse- ja arendustegevusteks	3	3	3	3	3
Toetused põllumajanduse keskkonnamõju vähendamiseks	4	4	4	4	4
Investeeringud maaettevõtlusesse ja kogukonna arengusse	5	5	5	5	5

16. Kas Te olete kuulnud LEADER-toetustest?

Jah	1
Ei	2
<i>Ei oska öelda</i>	99

17. Kuidas Te hindate (elu)kutselise kalanduse üldist mainet?

Väga hea	1
Hea	2
Pigem hea	3
Pigem halb	4
Halb	5
Väga halb	6
<i>Ei oska öelda</i>	99

18. Kui mõni Teile lähedane inimene plaaniks siduda end kalandusvaldkonnaga, siis kas Te soovitaksite seda või mitte?

Soovitaksin seda	1
Pigem soovitaksin	2
Pigem ei soovitaks	3
Ei soovitaks	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

19. Kas Teie hinnangul on kalandus ettevõtjatele perspektiivikas tegevusala?

Jah	1
Pigem jah	2
Pigem ei	3
Ei	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

20. Kas Teie hinnangul on kalandus töötajale/töövõtjale perspektiivikas tegevusala?

Jah	1
Pigem jah	2
Pigem ei	3
Ei	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

21. Kas Te olete kuulnud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist?

Jah	1
Ei	2
<i>Ei oska öelda</i>	99

22. Kas Eesti kalandussektorile antavaid toetusi rahastab Teile teadaolevalt... ÜKS VASTUS

Eesti riik	1
Euroopa Liit (Euroopa Merendus- ja Kalandusfond)	2
Eesti riik ja Euroopa Liit	3
<i>Ei oska öelda</i>	99

23. Kas Teie arvates on viimase nelja aasta jooksul Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist antud toetustest olnud Eesti kalandusele kasu?

On olnud suur kasu	1
Pigem on olnud kasu	2
Pigem pole olnud kasu	3
Pole olnud üldse kasu	4
<i>Ei oska öelda</i>	99

24. Kas Te olete järgmiste valdkondadega isiklikult seotud? Kui, siis millistega? VÕIB MITU VASTUST

Põllumajandus	1
Kutseline kalandus	2
Maamajandus, ehk maapiirkonna mittepõllumajanduslik ettevõtlus	3
Mitte ühegagi neist	4

TAUST 2**5. Teie põhiline suhtluskeel****Eestis:**

- 1 Eesti
- 2 Vene
- 3 Muu

*KÕIK VASTAJAD:***6. Teie haridustase:**

- 1 Alg- või põhiharidus
- 2 Kutseharidus ilma keskhariduseta
- 3 Kesk- või keskeriharidus, s.h kutseharidus
- 4 Kõrgharidus

7. Kas Te ise olete...:

- 1 töötav
- 2 töötav (üli)õpilane
- 3 töötav pensionär
- 4 töötu, tööd otsiv
 - 1 (üli)õpilane
 - 6 (töövõimetus)pensionär
- 7 lapsehoolduspuhkusel olija
- 9 muudel põhjustel mittetöötav (sh kodune)

*KUI VASTAJA ISE TÖÖTAB**(K7, VASTUSED 1-3):**ÜKS VASTUS.***8. Kas Te olete ...?**

- 1 vabakutseline, FIE
- 2 eraettevõtja (kuni 10 töötajat)
- 3 eraettevõtja (üle 10 töötaja)
- 4 talunik
- 5 palgatöötaja eraettevõttes (k.a MTÜ-s, palgata töötaja pereettevõttes)
- 6 palgatöötaja riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuses

9. Teie ametikoht:*ÜKS VASTUS*

- 1 Asutuse, ettevõtte tippjuht, keskastme juht
 - 2 Tippspetsialist
 - 3 Keskastme või abispetsialist
 - 4 Kontoriametnik
 - 5 Isiku- või klienditeenindaja
 - 6 Oskustöölise
 - 7 Seadme- või masinaoperaator, mootorsõiduki juht
 - 8 Lihttöölise
 - 9 Muu, mis?
-

*KÕIK VASTAJAD:***10. Isiklik keskmine netosissetulek kuus (ilma tulumaksuta)**

- 1 Kuni 200 €
- 2 201 - 300 €
- 3 301 - 400 €
- 4 401 - 500 €
- 5 501 - 650 €
- 6 651 - 800 €
- 7 801 - 1000
- 8 1001 - 1300
- 9 1301-1600
- 10 Üle 1600 €
- 11 Sissetulekut ei ole
- 12 Keeldub avaldamast
- 13 Ei oska öelda

11. Leibkonna keskmine netosissetulek kuus ühe leibkonnaliikme kohta.

- 1 Kuni 200 €
- 2 201 - 300 €
- 3 301 - 400 €
- 4 401 - 500 €
- 5 501 - 650 €
- 6 651 - 800 €
- 7 801 - 1000
- 8 1001 - 1300
- 9 1301-1600
- 10 Üle 1600 €
- 11 Sissetulekut ei ole
- 12 Keeldub avaldamast
- 13 Ei oska öelda

12. Kas Te kasutate internetti?

- 1 Jah
- 2 Ei

*KÕIK INTERNETIKASUTAJAD**(K12=1):***13. Kas Te olete nõus aegajalt vastama e-maili teel saadetud ankeetidele?**

- 1 Jah → *MEILIAADRESS KIRJUTADA AKNA "UUS SÕNUM" LEHELE*
- 2 Ei
- 3 Vastaja on juba liitunud Turu-uuringute AS veebipaneeliga

14. Intervjuu lõpp:

_____tund _____min